

ZAmi!
sLi
GimNazija
DR. IVANA KRAJČEVA ĐURĐEVAC

#1

2020. / 2021.

Dali!
nad
realizam

GimNazija

DR. IVANA KRANJČEVA ĐURĐEVAC

Impressum

„Zamisli“ – časopis za književnost i kulturu sadašnjih i bivših učenika i nastavnika Gimnazije dr Ivana Kranjčeva Đurđevac

Glavni urednik: Zdravko Seleš, književnik, profesor hrvatskoga jezika i književnosti

Grafički urednik: Tomislav Ostojić, prof. informatike i pedagogije, ravnatelj

Uredništvo: Mihaela Cik, povjesničar umjetnosti i komparatist; Mirela Kožar, kroatolog; Ena Halaček, Ivana Rođak, Lucija Smes, Luka Rogoz, Ivor Roštan, Luka Konjarek, Mariana Rođak, Klara Vukres, Regina Halaček

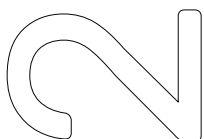
Zašto „Zamisli!“?

Nekima će asocijacija na „Zamisli!“ biti „Zamisli život u ritmu muzike za ples!“, pjesma grupe Film s početka 1980-tih. Sviđa mi se! Jedna je od mojih asocijacija. Vedrina i životni elan! Odlično! Ako ostanemo na tragu glazbenih asocijacija, onda je tu jedna od najvažnijih pjesama Johna Lennona Imagine. Lennon zamišlja bolji svijet, poziva nas da s njim skupa „zamisli(mo) da svi narodi žive u miru“, govori o jedinstvu i bratstvu čovječanstva. Imagine! Zamisli! Što će reći – usudi se zamisliti, to je prvi korak! Jer ono što zamislimo, moguće je i ostvariti! Tako smo mi zamislili školski književno-kulturni časopis.

Časopis koji će okupljati sadašnje i bivše učenike i nastavnike naše gimnazije koji se bave i zanimaju za književnost i kulturu. Da na taj način budemo jedni drugima publika i poticaj, uzor i podrška. Da kroz stvaralačku imaginaciju mijenjamo svoje okruženje, a na taj način i svijet. Jer svijet ima materijalnu i duhovnu dimenziju! Pokreću ga pojedinci koji se usude zamisliti nešto drugačije. Neki od njih samo pokreću nove zamisli o svijetu, prenose svoje ideje na druge, ali je već i to izuzetno važno. Ima i onih koji te, svoje ili tuđe, zamisli provode u djelo. I tvorcima novih ideja i izumiteljima koji su stvorili novo i te kako se divimo. Naravno, s obzirom da ćemo se prije svega baviti književnošću i kulturom, to se posebice odnosi na humanistički napredak čovječanstva. Smatramo, naime, da izraz uljudba daleko nadilazi pojam civilizacija; civilizacija može biti tehnička, i možemo se složiti da smo u tehnici i te kako napredovali, ali treba se sjetiti da je većina našeg tehničkog napretka poslužila ili izašla iz neprijateljstva, ratovanja, ubijanja. Dakle, treba nam onaj Lennonov svijet bez država u sukobima, svijet u kojemu o tome sanjati i to zamišljati neće biti donkijotizam.

Naš Ivan Golub u svojoj je poetskoj teologiji zamislio Boga prilično drugačije od opće zamisli. Jer ono Imago Dei, koje se najčešće prevodi kao slika Božja, zapravo je zamisao o Bogu. A u svojim teološkim tekstovima i u svojoj poeziji Golub zamišlja Boga koji se igra i koji se smije. Ne mrgodnog Boga, koji nas kažnjava i kori. I zato Golub piše svjetlu i zaigranu poeziju! Poezija, književnost, umjetnost, dakle, može promijeniti naše zamisli o svemu u svijetu! A kad jednom promijenimo zamisli, onda možemo promijeniti i sve oko sebe – možemo pomaknuti Zemlju, učiniti Boga prijateljem, čovječanstvo učiniti zajednicom umova koji su umreženi u neku vrstu svijesti Zemlje pa onda čine sve za Zemljin i naš opstanak! A prvo se moramo usuditi sanjati, zamišljati, pisati naše pjesme, priče i eseje, crtati i slikati! Ovaj naš časopis želi upravo omogućiti našim učenicima da krenu u tom pravcu: da se ne osjećaju donkihotski, nego da postanu ponosni sanjari!

Zdravko Seleš, glavni urednik

Salvador Dalí u Muzeju Grada Đurđevca

Pravi umjetnik nije onaj koji je nadahnut već onaj koji nadahnjuje druge.

Da se 2017. godine provodila anketa s pitanjem „U kojem će se hrvatskom gradu naredne dvije godine moći vidjeti djela Pabla Picassa, Marca Chagalla i Salvadora Dalíja?“ Đurđevac se vrlo vjerojatno ne bi našao među odgovorima. Danas, nakon što su uspješno realizirana tri velika izložbena projekta s djelima spomenutih umjetnika i kada za travanj 2020. godine najavljujemo izložbu modela strojeva Leonarda da Vinci, čuđenje nad činjenicom da se najveća imena svjetske povijesti umjetnosti izlažu u Muzeju Grada Đurđevca zamijenila je znatiželja o budućim izložbama. I iako se muzej ponosi brojem posjetitelja koji dolaze iz cijele Hrvatske i inozemstva, posebno je zadovoljstvo ponuditi nove sadržaje stalnim posjetiteljima, kao i zaintrigirati ostale sugrađane da dođu pogledati kakva se to čudesa mogu vidjeti u muzeju.

Čudesna su uistinu djela Salvadora Dalíja iz zbirke Richarda H. Mayera iz Bamberga, koja su od 26. travnja do 3. studenoga 2019. godine bila predstavljena na izložbi Recepti za besmrtnost u Muzeju Grada Đurđevca. Glavni dio postava, koji je brojio preko stotinu radova, činile su grafike, a izloženi su bili i plakati, objekti, tapiserije te nekoliko posebno vrijednih crteža i slika. Svakako je ključno istaknuti da se radi o djelima iz kojih jasno izbijaju Dalíjeve specifičnosti: crtačka i slikarska preciznost, težnja prema eksperimentiranju likovnim tehnikama, prikaz iracionalnih vizija, prepoznatljivi motivi poput slonova na dugim nogama, mekih satova ili leptira te, naravno, nevjerojatno slojevita simbolika.

Uočili su to i đurđevački gimnazijalci proučavajući paralelno nadrealizam u likovnoj umjetnosti i književnosti u sklopu Projekta Dalí i nadrealizam, što im je omogućilo da stvore cjelovitiju sliku o tom razdoblju. Stvaralaštvo Salvadora Dalíja doista je uputno promatrati u širem povijesnom kontekstu s obzirom na njegov angažman u kulturnim događanjima, veze s istaknutim suvremenikima te reakcije na aktualnosti u svijetu. Bliski su mu prijatelji bili pjesnik Federico García Lorca te redatelj Luis Buñuel s kojim je stvorio antologijski film Andaluzijski pas. Posebno mu je važan bio susret s velikom uzorom Pablom Picassom, kao i sa Sigmundom Freudom, čije su psihoanalitičke teorije snažno utjecale na njega. Dalíjevi su interesi bili brojni i raznovrsni pa je tako proučavao renesanse majstore, ali i ondašnje znanstvene spoznaje, poput otkrića modela dvostruke zavojnice lanca DNK, dok ga je nakon pada atomske bombe na Hirošimu i Nagasaki zaokupljala nuklearna fizika, što se također odražava u njegovom stvaralaštvu.

Mihaela Cik

Osim po umjetnosti, Dalí je ostao zapamćen i po svojoj ekscentričnosti u nastupu i pojavi, koja je odraz nastojanja da se uvijek istakne među drugima. Ne čudi stoga što se ubrzo nakon što mu se ispunila želja za pridruživanjem nadrealističkom krugu oko Andréa Bretona, od njega počeo odvajati prisvojivši sebi titulu jedinog pravog nadrealista. I do danas njegovo ime ponajviše vezujemo uz nadrealizam, iako je stvarajući neumorno od 1920-ih do 1980-ih godina prošao kroz različite faze. Dalí se afirmirao i kao dizajner, autor filmova, scenograf, pisac, a na izložbi Recepti za besmrtnost predstavljen je i dio njegovog bogatog ilustratorskog opusa. Djela poput Don Quijotea, Trorogog šešira, Alise u zemlji čudesa ili Freudove studije Mojsije i monoteizam on je slobodno interpretirao te im dodao novu dimenziju, čime nas podsjeća da, bez obzira na protok godina, u njima uvijek možemo pronaći nešto što nam zaokuplja pozornost ili nas inspirira.

Dokaz da djela istinski velikih umjetnika raspiruju kreativnost pronalazimo u reakcijama posjetitelja izložbe koji su nerijetko u knjizi dojmova ostavljali nadahnute zapise, ali i crteže. Uz izložbu je održan i žirirani likovni natječaj Asocijacije na Dalíja za učenike osnovnih škola, na koji su pristigli izuzetno dojmpljivi radovi sasvim prožeti duhom nadrealizma. Čini se da Dalíjevo kršenje zakona realnosti odgovara dječjoj nesputoj mašti u kojoj je sve moguće. Konačno, o tome svjedoče impresije gimnazijalca koji su Dalíju pristupili studiozno i analitički, pomno otkrivajući moguća značenja njegovih vizija kroz vlastite literarne i likovne radove. Vjerujem da je svakog od njih zaintrigirao barem jedan dio izložbe te da će u potrazi za novim nadahnućima poželjeti posjetiti druge muzeje i redovito se vraćati u Muzej Grada Đurđevca gdje su uvijek dobrodošli.

Mihaela Cik
povjesničar umjetnosti i komparatist, naša bivša učenica

Projekt

Dalí

„Projekt Dalí i nadrealizam“ osmislio sam i radio sa svojim razredima u prvom polugodištu šk. god. 2019./20. U sklopu projekta učenici su povezali Dalíjev likovni nadrealizam s nadrealizmom u književnosti, kojim su se upravo i bavili u četvrtim razredima, dok su drugi i treći razred samo nešto ranije upoznati taj avangardni stil. Učenički radovi nastali u projektu pripremljeni su za prvi broj časopisa, koji smo namjeravali pokrenuti u drugom polugodištu prošle školske godine, ali nas je korona i neke druge okolnosti u tome spriječila. Zato njihove radove objavljujemo s atribucijom razreda koji su tada polazili; velik dio njih sada su studenti 1. godine raznih fakulteta.

Zdravko Seleš, prof.

Salvador Dalí - životopis

Salvador Dalí rođen je 11. svibnja 1904. godine u Figuerasu u Španjolskoj. Njegov otac, don Salvador, bio je javni bilježnik i ateist, a njegova majka Ana Maria bila je odana katolkinja. Njegov stariji brat, koji se također zvao Salvador, umro je devet mjeseci prije Dalíjeva rođenja. Salvador Dalí kasnije je napisao kako se identificirao sa svojim bratom i da je imao neopisivo veliku potrebu za pažnjom. Bio je jedna od ključnih ličnosti nadrealizma. Isprva je bio futurist i kubist. Ilustrirao je Dantea i Cervantesa. Već od rane dobi Dalí je pokazao talent za umjetnost. Između 1921. i 1926. godine studirao je umjetnost u Madridu. Dalíjeve slike, koje je izlagao na raznim studentskim izložbama, privukle su pozornost mnogih te je 1925. godine imao uspješnu izložbu u Barceloni. U ranoj fazi bio je inspiriran apstraktnom umjetnošću sunarodnjaka Pabla Picassa i Joana Miróa. Godine 1929. Dalí seli u Pariz i službeno postaje nadrealist. Te je godine imao i izložbu s koje je prodano svako izloženo djelo. 1930-ih slika neke od najpoznatijih nadrealističkih slika, kao što su satovi u slici „Postojanost pamćenja“. U to vrijeme udaljivao se od nadrealizma i sve se više približavao naturalističkom stilu, kojeg je inspirirala renesansna umjetnost i kojoj se divio za vrijeme svojih posjeta Italiji. Dalí 1940. napušta Europu i seli se u SAD, gdje je ostao do 1948. , a potom se vratio u Španjolsku. Njegova kasnija djela realističnija su nego prijašnja, a njihov glavni motiv bila je Dalíjeva žena i muza, Gala. Također je naslikao djela s religioznim motivima kao „Rapeće“ i „Sakrament posljednje večere“. Umro je u Torre Galaeti, 23. siječnja 1989., u 85. godini života. Pokopan je u Dalíjevom muzeju, kojeg je 1974. godine osnovao u svojem rodnom mjestu.

Ivana Ivanović

Dali – ekstravagantni genij?

Španjolski slikar Salvador Dali bio je jedan od slavnijih umjetnika svih vremena. Njegova posebnost bila je opsjednutost savršenstvom i mišlju kako postati genij. Bio je jako samouvjeren i sam je govorio da je genij; po tome je živio i tako se ponašao tijekom cijelog života. Bio je drugačiji umjetnik, nije volio jednostavnost, no nije glumio, već je to bio njegov pogled na svijet.

Salvador Dali rođen je 11. svibnja 1904. godine. Njegov brat je umro devet mjeseci ranije. Često je govorio: "Duboko vjerujem da sam reinkarnacija svoga brata koji je umro onog dana kada je moja majka zatrudnjela. Nas dvojica smo isti, kao dvije kapljice rose. On je bio prva verzija mene koja nije uspjela preživjeti."

"Kada sam imao šest godina , želio sam postati kuharica. Sa sedam godina Napoleon. Od onda je moja ambicija postojano rasla." I kao mali želio je stvarati, bio je kreativan, a isto tako i inteligentan .

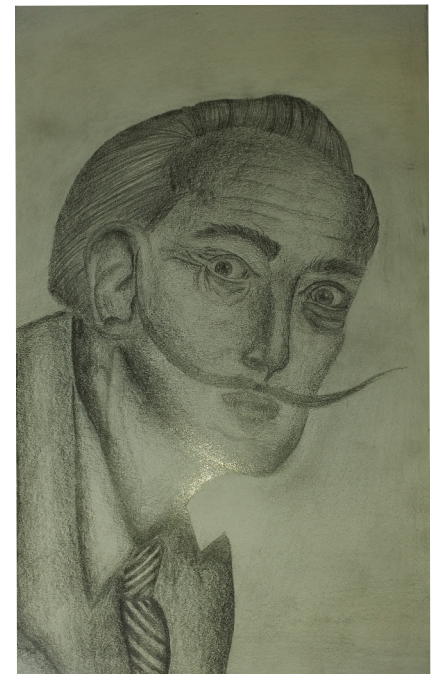
Dali nije želio plaćati svojim tajnicama već im je davao svoje slike, što ih je kasnije učinilo milijunašicama.

Sviđa mi se što ga nije zanimalo tuđe mišljenje, što je uvijek radio drugačije i to je ispalo genijalno, drago mi je što je ostao zapamćen preko svojih djela te što ga se i dalje poštuje. Možda se svi ljudi nisu slagali s njegovim odlukama i mislili su da nije normalan, no on nam je pokazatelj da češ, ako si ustrajan u svojim odlukama i ako si svoj, uspjeti u ostvarenju svojih snova, kakvi god oni bili.

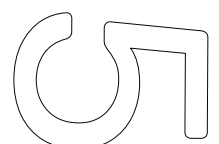
Sara Mesarov

Ivana Remetović
Stari grad i portret s tekstom - ulje na platnu

Josipa Kadežabek
Dalijev portret - olovka

SALVADOR DALI

Danas mene
bizarnim slikama
oduševljava

Njegova djela
zbunjujuća su, nama
vrlo zanimljiva

Salvador Dali,
umjetnik avangardni
nadrealist

Petra Šklebar

Dora Lovrenčević

Kako ostati ravnodušan

“Svakog jutra kada se probudim, iznova doživim vrhunsko zadovoljstvo zbog spoznaje da sam Salvador Dali - i onda se u zanosu pitam: Koje izvanredne stvari će taj Salvador Dali postići danas?”

Promatrajući izložbu Salvadora Dalija, jednog od najpoznatijih i najutjecajnijih umjetnika 20.st., kako ostati ravnodušan? Svatko tko je ikad vidio bilo koje Dalijevo djelo, zasigurno je osjetio neku iznenađujuću emociju. Vidio je nešto apsolutno dosad neviđeno, neobično, neočekivano, nadrealističko. Bilježenje vlastitih misli na papir, platno, ono nesvjesno. Takvu je vrstu umjetnosti teško shvatiti, a, smatram, još teže objasniti. Umjetnici bilježe svoje misli spontano, u posebnim stanjima sanjarenja i budnog sna. Slobodno bismo mogli reći da umjetnici ne stvaraju racionalnim i svjesnim osjetilima, već onim nesvjesnim. “Oni koji sanjaju danju, svjesni su mnogih stvari od kojih bježe oni koji sanjaju samo noću”, zanimljiva je misao Edgara Allana Poea. Upravo se nadrealisti ne boje pokazati tu svoju stranu; oni sanjaju danju, daruju svoju najranjiviju nutrinu. Dali kao da nije bio svjestan samog sebe, odnosno osjećao se kao da je samo sredstvo kojim jedan umjetnik izražava svoje osjećaje, težnje, strahove na platno ili papir. Nadrealisti se ne boje pokazati tu stranu sebe. Stoga je Salvador Dali jedan od najistaknutijih, jedan od najistaknutijih nadrealista. Od svega me najviše zadivila Dalijeva dosljednost samome sebi i prepuštanju da njegov “nesvjesni dio” određuje njegova umjetnička djela, a time da vlada njime kao osobom.

Petra Cik

Jedinstveni Dali

Salvador Dali jedan je od najutjecajnijih španjolskih umjetnika 20. stoljeća te je uvjerljivo najpoznatiji predstavnik nadrealizma i avangarde u likovnoj umjetnosti. Njegova su djela, iz širokog i bogatog opusa, izazivala reakcije od čuđenja do zgražanja tadašnje javnosti, a to je sve do danas ostalo nepromijenjeno. Neovisno o reakcijama koje izazivaju njegova djela, ona imaju nepobitnu kulturnu vrijednost. Njegova nadrealistička djela prožeta su motivima tjeskobe i zbunjenosti, a često prikazuju ono podsvjesno, nedokučivo. U djelima je također vidljivo odbacivanje elemenata i svojstava prethodnih umjetničkih razdoblja te vrednovanje antiljepote i alogičnosti.

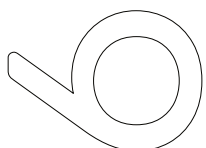
Dalijeva izložba „Recepti za besmrtnost” zanimljiva je te svatko od posjetitelja može pronaći nešto za sebe, nešto što će ga iznenaditi, zapanjiti, šokirati ili pak potaknuti na razmišljanje. Ovaj mali dio velikog Dalijevog opusa, koji sam imala priliku upoznati jako me se dojmio zato što svakog od nas može potaknuti na kritičko razmišljanje o stvarima koje nam se serviraju, može nas potaknuti na promjene i na to da budemo jedinstveni.

Marta Mikacinić

Čudesna ljepota

Salvador Dali stvarao je nadrealistička djela koja su na prvi dojam teško shvatljiva. Zanimljivo je kako Dali povezivao druge umjetnosti sa slikarstvom. Tako smo na izložbi mogli vidjeti njegove slike s motivom Bizetove Carmen, ali i slike s motivima Don Quijota te Alise u zemlji čudesna. To su već sama po sebi maštovita, čudesna djela, a Dali im je svojim interpretacijama dao još jednu dodatnu dimenziju čudesnoga i neobičnoga, ali prije svega dimenziju vizualne ljepote, kojoj i ne treba posebno tumačenje.

Ema Vlahović

Atomska era

1957. Pariz; litografija u boji

Korištenje nuklearne tehnologije u ratovima dovelo je do duboke promjene u korištenju tehnologije. Samu tu činjenicu umjetnik Salvador Dali koristi i na svom slikarskom djelu te tako prikazuje čovjeka s mehaničkim dijelovima tijela. Taj mehanički čovjek trebao bi predstavljati hrabrog viteza Don Quijotea od Manche, koji je spreman uputiti se u nove pustolovine te pomoći ljudima koji su u nevolji. U ovom slučaju, ljudi koji su u nevolji su žrtve 2. svjetskog rata. Čovjek prikazan na vrhu mehaničkog viteza zapravo je vitezova mašta koja izobličuje stvarnost i upravlja samim vitezom te tjera viteza da čini opasna i nepotrebna djela. U ovom slučaju mašta upućuje viteza prema gradu koji je obgrljen dimom radi eksplozija ratnih projektila. Ovdje umjetnik koristi i svoje najčešće motive, a to su leptiri i meksički motivi. U ovom slučaju umjetnik stavlja leptirova krila na dno vitezovih leđa kao simbol lakoće kretanja, a meksički motiv je sam grad u Novom Meksiku u kojem se dogodila detonacija nuklearnog oružja.

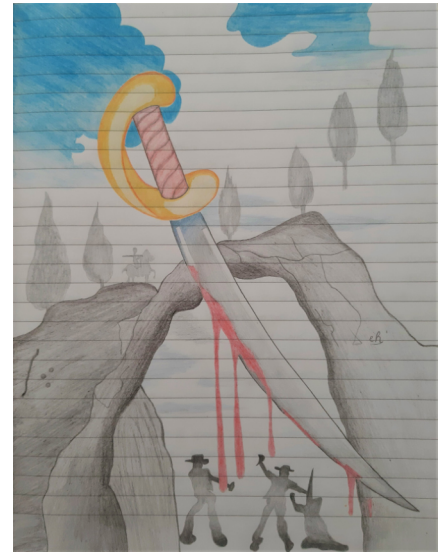
Minja Banjac

„TKO OTME CARMEN, MORA PLATITI SVOJIM ŽIVOTOM“

Slika „Tko otme Carmen, mora platiti svojim životom“, nastala je 1970. godine u New Yorku. Carmen je francuska opera Georgesa Bizeta iz 1875. godine. Radnja se odvija u Španjolskoj, u gradu Sevilli i okolnim planinama. Prati dio života i ljubavnih neprilika lijepe djevojke Carmen. Opera je podijeljena u četiri čina. Ova slika predstavlja četvrti čin iz opere Carmen. Don Jose izlazi pred Carmen i očajno ju moli da ode s njim. Carmen ga odbija jer ga više ne voli i želi vidjeti Escamillovu borbu s bikovima. Don Jose poteže nož i ubija Carmen. Dok mnoštvo slavi, Carmen krvari nasred trga, a Don Jose plače nad svojom mrtvom ljubavi. Iz tog djela saznajemo značenje naslova i prikaza slike. Escamillo je Don Joseu oteo Carmen, ali nije on platio životom, već ona. Zaslijepljen svojom ljubavlju prema njoj, nije mogao podnijeti da mu je otme netko drugi. Apsurdno, ubija ju kako ju ne bi nitko drugi imao, kad ju već ne može imati on.

Ema Domović

Lucija Račan - Carmen

Ivan Zvonar

Smisao

Riječ spasenja

I daleki zvuk harfi

Mir su mome srcu.

Nino Lončar

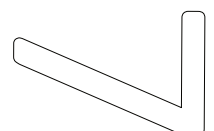
Snovi

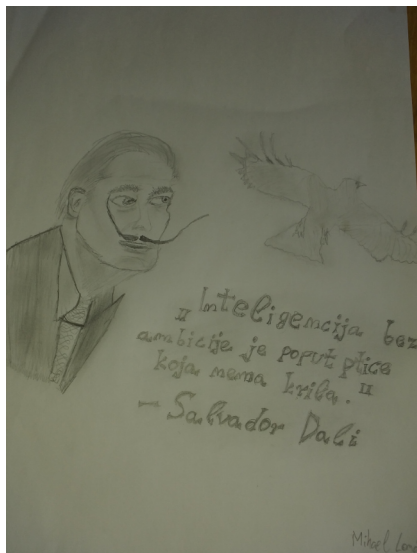
Vidi te boje

Šaren svijet ispunjen

Našim snovima.

Gabriela Barberic

Mihael Lončar - portret s tekstom

Uspomena

Sreća ima duge noge
i slab vid.
Zašto se skrivati u grmlju
borovnice?

Zaboravljena zraka sunca na
romobilu.
Ne, nije romobil
a kamoli zraka sunca.

Kriva je borovnica,
ali krive su i duge noge.

Ivana Rođak

Slobodna briga

Liberum veto nije ni floskula ni grašak
Uvijek ima razloga za brigu
Kada ptica pliva u želucu krokodila,
A pernica skače po poljima pamuka.

Rijetkost ne mora biti neispravan padobran
Osim kada brod ne poleti,
Gora ne poplavi od crvenih žaba,
Odnosno kad pjesme piše čovjek
Znan svijetu kao ovaj akrostih.

Luka Rogoz

Ova je slika litografija u boji. Djelo je figurativno jer možemo jasno razlikovati elemente na njoj. Slika ima semantičku perspektivu, najznačajniji se elementi prikazuju kao najveći, a ostali su sve manji, prema hijerarhijskoj važnosti. U prvom planu nalazi se mač, koji je u središtu slike. Drška je žuto-narančaste boje, a niz srebrnu oštricu slijeva se crvena krv. U drugom je planu prikaz prirode, koji sliči na Španjolsku, u kojoj se odvija glavna radnja. Dvije velike stijene svojom su veličinom i količinom ekvivalentne dvama oblacima na vrhu slike. Dolazi do komplementarnog kontrasta između plavih oblaka i žuto-narančaste drške, koja time dolazi do izražaja. U trećem planu nalazi se devet stabala ravnomjerno raspoređenih uzduž slike. Ispod jedne od stijena nalazi se troje ljudi; Escamillo, Don Jose koji drži Carmen i rukom zamahuje prema njoj. Na njih se slijeva crvena krv koja teče s oštrice mača. Mislim da je Salvador Dali napravio sjajno umjetničko djelo sa zanimljivom pričom, to jest prikazom opere. Na prvi pogled djeluje nejasno i svatko bi ju mogao protumačiti na svoj način. Ne može se odmah pronaći poveznica između elemenata na slici. No, kada pročitamo naslov slike, odmah sve dobiva smisao. Najteži je dio naturalizma shvaćanje djela i umjetnikovih misli. Naizgled nepovezane stvari na kraju mogu stvarati dobro složenu cjelinu.

Lucia Račan

Animalni motivi i simboli

Sviđaju mi se Dalijeva djela jer imaju neko simboličko značenje, nekakav simbolički element. Na nekim slikama ljudi imaju glave nekih životinja, a mnogo Dalijevih slika prikazuje životinje; poput slonova, leptira, mrava koji simboliziraju smrt, puža koji je povezan s ljudskom glavom te skakavca koji je simbol straha i ispraznosti. Njegovo najpoznatije djelo „Postojanost pamćenja“, predstavlja otopljene satove koji su simbol relativnosti prostora i vremena. Osim slonova i satova, jaje, koje simbolizira nadu i ljubav, jedan od čestih Dalijevih motiva. Jaje. Meni su se najviše svidjeli neobični, raznoliki, maštovito prikazani leptiri. U njima kao da je Dali prepoznao slikarsku genijalnost prirode.

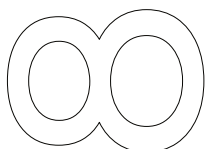
Ivana Manolić, 4.a

Mjesečev prirodni satelit

Hodam ulicama praznog grada,
Sunce sija i laganim zrakama mi grije lice.
Grije, a svaka zraka poput noža ostavlja trag na koži.
Usred svih tih zvijezda na vedrom nebu,
ugledam Mjesec.

Ta kugla tako nepomično stoji,
netko s njega gleda u mene.
Taj cvijet koji gazim lijevom cipelom ne vidi se s te kugle.
Slika koja stoji na mome zidu i predstavlja
lokalnog dilera zagrobnog života
podsjeća me na Mjesec.
Baš kao i Mjesec, slika stoji tako sama na zidu.
Stoji i vjerojatno glumi Mjesečev prirodni satelit.
Jer, bilo bi smiješno da ga Mjesec nema.
Ipak, Sunce nije toliko posebno.

Lucija Smes

Prolaznost

ostavivši šalicu vruće kave
na dnu stepeništa
lakše će oblak
doći nad maleni drveni stolić

stara glazbena kutija
svira zadnju pjesmu
a što ako uđeš na kriva vrata?

stepenište je strmo
a kava se već ohladila

Dorian Karas

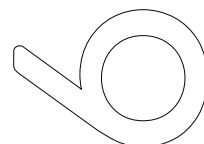
AUTIĆ

Moj sin ih ima mnoštvo.
Ali jedan dijelimo svi u obitelji.
Naravno, mnogima se sviđaju modeli
automobila i motocikla, posebice oldtimeri.
Ali ne, ovo je nešto drugo:
gumeni model Dalijeve automobila
kupljen u Figuerasu
smjestio se već poodavno na televizoru.

Autić stoji, ne laje „Andaluzijski pas“,
ali rastopljeni satovi
i dalje uredno otkucavaju
izobličena vremena
koja su zavirila u vlastitu utrobu.

Autić stoji, provoza se jedino mojom pjesmom.
(O)živio nadrealizam.

Zdravko Seleš, 28.5.2011.
Iz ciklusa „Pjesme o malim stvarima“

NIKAD ZADOVOLJAN

Vremenska kapsula. Tako su maturanti 4. b razreda nazvali malu kutiju u kojoj su 1990. godine ubacili papiriće na kojima su napisali gdje se vide nakon izmjene trideset kalendara.

Adam Morić nije htio doći na obljetnicu, no supruga ga je uspjela nagovoriti. Prošlo je desetak godina od kada je posljednji puta ugledao nečije lice iz srednjoškolskih klupa. Nitko mu od njih nije nimalo nedostajao. Nije znao s čime se ostali bave niti ga je to zanimalo.

Tijekom proslave nije plesao s nekadašnjim prijateljicama i slabo je komunicirao s nekadašnjim prijateljima. Umjesto toga, većinu vremena namrgođeno je buljio u sve prisutne. Gadilo mu se koliko su se žene udebljale, a muškarci očelavili. On je ostao vitak s bujnom kosom. Sjedio je za stolom ispijajući vino i jedva čekajući da se slavlje prorijedi. Nije htio biti prvi koji će otići. Sutradan je imao dva sastanaka, a navečer je rezervirao let za Singapur. Nije ga radovala činjenica da će morati sjediti za dugim crnim stolom i raspravljati s ljudima u odijelima o novim poslovnim projektima. A iako još nije ni došao, jedva je čekao povratak iz Singapura.

Bojao se da mu netko ne izguli novi Audi, koji je bio parkiran pokraj ostalih zastarjelih automobila s čijim je vlasnicima nekoć dijelio školski imenik. Kada je došao na proslavu i vidio što voze ostali iz njegove generacije, podrugljivo se podsmjehnuo.

Dva je puta nazvao suprugu iz drugog braka, koja mu je rekla da će poslušati njegov savjet i otići na operaciju povećanja usana. S prijezirom je gledao pjevačicu na pozornici. Glava ga je boljela od neprestanog smijanja trojice muškaraca za stolom iza njega. Nijedna od dvije večere nije mu odgovarala; juha mu je bila previše gusta, meso previše sirovo, a vino previše jeftino.

Dok su se svi zabavljali, on je tmurno sjedio ni ne pomislivši ikome prići i započeti razgovor. Uistinu nije brinuo kojim su životnim putem ostali krenuli.

Nakon što je na pozornici pjevačicu zamijenio bend u sastavu trojice muškaraca s kojima je nekoć sjedio na nastavi, pomislio je kako nitko osim njega nema ukusa u glazbi. Nije mogao vjerovati kako je itko mogao s osmijehom na licu plesati na ono što je trojka na pozornici svirala, odnosno pjevala.

Razmišljao je o kupnji nove vikendice na Jadranu. S onom koju je kupio u Opatiji prošlog ljeta nije bio zadovoljan; bila mu je previše udaljena od plaže, a posebno su ga smetali turisti koji bi se tijekom ljetnih mjeseci šetali stazom u blizini.

Kada mu se bivši najbolji prijatelj približio i sjeo na stolac do njega te ga upitao kako je i zašto se ne druži s ostalima, Adam mu je kratko odgovorio da nije zainteresiran. Iako se njegov sugovornik trudio uspostaviti komunikaciju, Adam se nije dao. Odgovarao bi s „da“ ili „ne.“ Tek kada ga je ovaj napustio, osjetio je olakšanje. Mrmljao si je u bradu koliko je njegov bivši najbolji prijatelj propao i nije se mogao sjetiti zašto se uopće družio s njime.

Zabava se zahuktavala, a Adam ostao ukočeno sjediti kao da je na bdijenju. Dok su se drugi smješkali i zabavljali, on je razmišljao kojim će svojim radnicima sljedećeg tjedna dati otkaz. Nije volio surađivati s onima koji nisu pažljivo slušali njegove naredbe, niti one koji su zahtijevali veće plaće. Sjetio se i svoje bližnje rodbine koja je imala financijskih poteškoća. Znao je da će ga uskoro zamoliti za pomoć, a iako je imao sasvim dovoljno novaca za dva života, već je odlučio kako će odbiti njihovu molbu. Adam je oduvijek živio po principu – svatko sam za sebe.

Neprestano je pogledavao prema skupocjenom ručnom satu jedva čekajući napustiti dvoranu i više nikada ne vidjeti njemu grozna lica ljudi s kojima je proveo tinejdžerske dane.

Bivša predsjednica razreda, Ana Burić, preuzela je mikrofon i s veseljem vadila iz kutije, ili, kako su to oni nazivali, vremenske kapsule, papiriće svih nekadašnjih učenika. Svaki zapis je naglas pročitala, a potom su se sve oči usmjerile prema osobi kojoj se obraćala. Ubrzo su svi shvatili kako nitko nije uspio ostvariti zacrtani cilj star trideset godina. Uslijedili su duboki izdisaji popraćeni blagim razočaranjima.

Međutim, u kutiji je ostao još jedan papirić. Ana ga je izvadila i pročitala kako si je Adam Morić kao tinejdžer poželio unosan posao poduzetnika koji će putovati svijetom, dva puta se oženiti, pod uvjetom da će mu obje supruge biti manekenke, voziti novi Audi, kupovati vikendice, te zadržati vitko tijelo s mnogo kose. Nastala je tišina u kojoj su se sve oči uprle u namrgođenog poduzetnika.

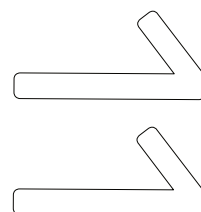
„Adame“, obratila mu se veselo Ana koristeći mikrofon. „Pa ti si jedini koji je uistinu uspio u životu baš onako kako je htio. Mora biti da si najsretnija osoba na svijetu!“

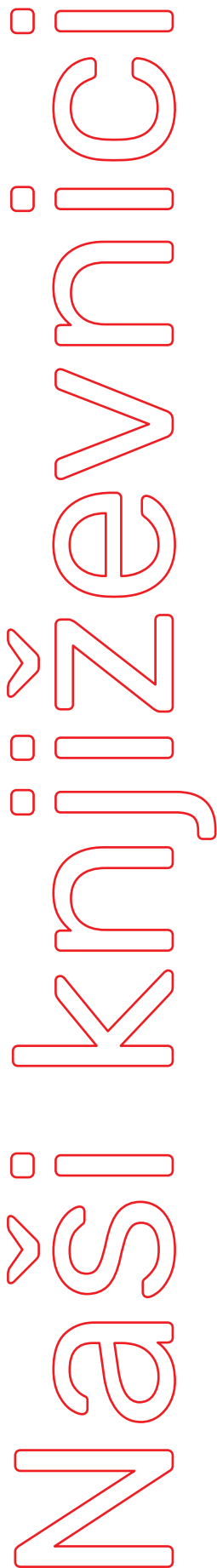
SAVRŠENA JABUKA

1

Nekoć je postojao jedan kralj; za jedne je bio vitak i snažan, za druge debeo i slabašan.

Jednog sunčanog jutra kralj i njegov najodaniji sluga šetali su kraljevskim voćnjakom. Bila je riječ o iznimno velikom prostoru, čija se niska trava ispod plavog neba sjajila poput najvrjednijeg zlata. S obzirom na to da je mjesto

bilo smješteno nedaleko od dvorca, kralj nije zahtijevao da stražari uzastopno prate njegove korake dok su sluga i on polako tapkali prirodom. Kraljevi neprijatelji nisu mogli doprijeti toliko duboko u kraljevstvo, a da prije toga ne bi bili uočeni. Uz pjev ptica i cvrkute cvrčaka, njih dvojica su obilazila mnogobrojne voćke diveći se prekrasnim plodovima. Kralj je pohvalio gotovo svaki na koji su naišli, sve dok se nisu zaustavili ispred stabla jabuke.

Ono je bilo toliko visoko da se iz njihove perspektive činilo višim od najvišeg tornja. Dok je sluga isticao kako su jabuke zrele za jesti, kraljeve oči su se usredotočile samo na jednu od njih – na onu koja se smjestila na samom vrhu.

„Pogledaj tamo gore“, obratio se kralj slugi.

Ovaj najprije nije ni uočio spomenuti plod, a kada je kralj upro kažiprstom u visinu, od iznenađenosti usta su mu se širom otvorila. „Tako je visoko...“

„Iako je visoko, jasno se može vidjeti. To je najcrvenija jabuka na svijetu. Savršenog je oblika. Takva izraste jednom u životu, ako se ima sreće.“

„Tako je visoko...“ Sluga je mrmljajući ponovio, istovremeno rukama štiteći lice od sunca.

„Želim je“, naredio je kralj.

„Što?“ začudio se ovaj.

„Želim tu jabuku. Popni se gore i donesi mi je.“

„Ali... ali...“ Sluga je počeo drhtati od same pomisli da će se morati popeti na vrh. Međutim, nitko se nije usudio suprotstaviti kralju ili mu reći nešto što mu se neće svidjeti. Bez izbora, sluga je glasno izdahnuo, a potom pognute glave počeo se penjati prema vrhu.

Deblo je bilo čvrsto, a grane guste, tako da se nije bilo teško uzdizati. No pogled prema dolje, ledio mu je srce. Kralj ga je čekao na tlu, dok se on pitao što je groznije – pasti i vjerojatno izgubiti život ili riskirati da ga Njegovo Veličanstvo pošalje u tamnicu, a potom na mučenje. Unatoč strahu od ovog drugog, nije mogao izdržati. Došavši ni do polovice, odlučio se spustiti.

„Što to radiš?“ upitao je iznenađeno kralj.

„Vaše Veličanstvo duboko se ispričavam, ali ne mogu. Jednostavno ne mogu. Bojim se visine.“

Kralj mu je uputio pogled s kojim se prije nije imao prilike susresti – bilo je to nezadovoljstvo. „Svjestan si da ćeš zbog toga biti kažnjen?“

„Jesam, kralju moj.“

„U redu. Kaznit ću te čim okusim Savršenu jabuku.“ Zastao je. „Otiđi do dvorca i dovedi mi nekog tko će učiniti ono što ti nisi mogao.“

Dok se kralj divio najvišoj jabuci, želeći je što prije držati u rukama, sluga se vratio u društvu drugog sluge; višeg, mlađeg i spretnijeg.

„Kako mogu pomoći, Vaše Veličanstvo?“ upitao je ponizno drugi sluga gledajući u tlo.

„Samo podigni pogled“, rekao mu je kralj. „Popni se na stablo i donesi mi onu jabuku.“

Od naređenog drugi sluga je učinio samo ono prvo – podigao je pogled. Čim je ugledao jabuku, tijelo mu se ukočilo.

„Hajde, što čekaš?“ upitao je kralj. „Zar želiš i da tebe kaznim?“

Međutim, ovaj se nije ni usudio popeti. „Oprostite mi, ali život je pred mnom. Premlad sam da padnem s takve visine.“

Kralj nije mogao vjerovati svojim ušima. „Zbog takovog bezobrazluka, bit ćeš kažnjen.“ Izdahnuo je. „Vas dvojica zajedno mi pronađite nekog tko će znati što je najbolje za njega i tko neće biti kukavica.“

3

Nekoć je postojao jedan kralj; za jedne je bio iskusan i pravedan, za druge neiskusan i nepravedan.

Kada su se sluge vratile do kralja, iza njih se nalazio najiskusniji stražar na dvoru.

Spomenuti je prišao kralju. „Čuo sam da želite neku jabuku.“

„Onu tamo.“ Kralj je upro rukom prema njoj.

„Koju?“

„Zar si slijep? Onu tamo skroz gore.“

Ovaj je gledao i gledao, ali nije vidio nikakvu jabuku. „Kralju moj, duboko se ispričavam, no moj vid nije kao što je nekoć bio. Čak ni ne vidim vrh stabla, a kamoli ploda na njemu.“

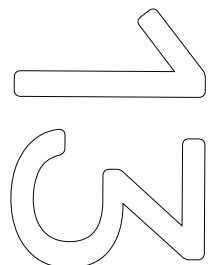
Kralj nije mogao vjerovati što se događa. „Budale jedne! Čekaju vas teške kazne. Ukoliko želite izaći živi iz tamnice, smjesta mi dovedite nekog tko će znati što je najbolje za njega, tko neće biti kukavica i slijepac. Želim tu jabuku!“

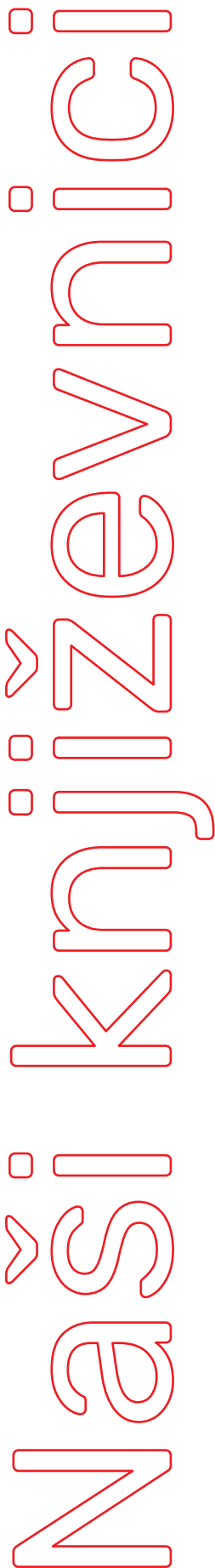
4

Nekoć je postojao jedan kralj; za jedne je bio pametan i inteligentan, za druge glup i neinteligentan.

Kada su se trojica vratila do kralja, već je bilo poslijepodne. Iza njih se nije nalazilo samo jedno novo lice. Došlo je više od polovice kraljevstva. Svi su zaprepašteno stajali, gledajući malo u ogorčenog kralja, a malo u najvišu jabuku; jedni nisu mogli vjerovati kako se visoko smjestila, drugi se nisu usudili popeti do vrha, dok je treći nisu ni vidjeli.

„Vaše Veličanstvo“, obratio mu se jedan od prisutnih. „Zašto ne uzmete neku drugu jabuku? Pun ih je voćnjak.“

„Želim baš onu na vrhu!“ Derao se kralj na sve strane, dok su ga svi ponizno slušali. „Smjesta sad! Želim je okusiti! To je moja jabuka koju želim sada imati! Ne mogu više čekati!“

„Možda bih vam ja mogao sagraditi ljestve, kralju moj“, začuo se novi glas.

„Odlično“, rekao je kralj. „Učini tako.“

„Hoću, Vaše Veličanstvo. Samo, trebat će mi vremena. Bit ću gotov za nekoliko dana.“

„Nekoliko dana? Pa što je tebi?! Nemam toliko vremena! Ova jabuka samo će danas biti savršena. Kada padne noć, više neće biti ista. Proći će njeno vrijeme. Sada je na vrhuncu.“

Iako su mu svi htjeli pomoći, nitko nije znao kako to učiniti.

„Gdje je Hipolit?“ upitao je kralj, misleći na svog najsnažnijeg ratnika.

„Na bojištu sa sjeverne strane“, odgovorio mu je najodaniji sluga.

„Dovedi mi ga. Neka uzme najbržeg konja i reci mu da je hitno.“

„Ali Vaša Veličanstvo, ukoliko on napusti sjeverno bojište, to bi moglo ugroziti čitavo kraljevstvo.“

„Da se nisi usudio više sa mnom tako razgovarati! Kako ne razumiješ? To je jabuka koju čekam čitavi život. Napokon sam pronašao savršenstvo i nemam namjere pustiti da mi izmakne. Neću biti poput ostalih.“

5

Nekoć je postojao jedan kralj; za jedne je bio mudar i lukav, za druge smotan i tup.

Nastupilo je kasno poslijepodne kada se nakon mnogo godina izbivanja iz dvora vratio Hipolit. Kralj mu je objasnio o čemu se radi, a iako je ovaj bio najopasniji i najstrašniji ratnik u čitavom kraljevstvu, nije ostao ravnodušan ugledavši jabuku na takvoj visini.

„Ali ja nemam krila“, bila je ratnikova prva reakcija.

„Naravno da nemaš“, ljutito se oglasio kralj. „Zato ćeš se popeti. Ako itko može, to si onda ti.“

Hipolit nikada nije pokazivao strah, a tako je moralo biti i toga puta. Posebice jer se oko stabla sakupilo na stotine promatrača. Svi su oni u tišini promatrali dok se on postepeno uspinjao prema vrhu. Svaki put kada mu se učinilo da se približava jabuci, ona kao da se dvostruko više udaljila. Prešao je sredinu visine, kada je osjetio mučninu. Možda je bio najopakiji s mačem na tlu, ali to zasigurno nije bio bez njega u zraku. Na kraju je i on bio prisiljen vratiti se na zemlju.

„Vaše Veličanstvo, previše je visoko“, rekao je posramljeno kralju.

„Previše je... Što?“ Kralj nije mogao ponoviti što je upravo čuo. „Svi ste vi za ništa! Apsolutno za ništa! Velika sramota!“ Shvativši da će uskoro noć, a on još uvijek nije dotaknuo Savršenu jabuku, odlučio ju je sam uzeti.

Ljudi su zgroženo promatrali svog vođu, koji je brzopleto i bez razmišljanja posezao prema vrhu. Išlo mu je znatno bolje nego su to najveći optimisti prognozirali. Međutim, s vremenom se umorio. Zbog toga je znatno usporio, a sve veći problem predstavljala mu je bol u mišićima. Došao je dalje od sluge i Hipolita, a kada mu se učinilo da može namirisati svoju jabuku, izgubio je snage i pao dolje.

Poginuo je u trenu.

6

Nekoć je postojao jedan kralj; za jedne je bio vitak i snažan, za druge debeo i slabašan, za jedne je bio hrabar i marljiv, za druge kukavica i lijenčina, za jedne je bio iskusan i pravedan, za druge neiskusan i nepravedan, za jedne je bio pametan i inteligentan, za druge glup i neinteligentan, za jedne je bio mudar i lukav, za druge smotan i tup.

Njegovom sprovodu svjedočilo je mnogo ljudi.

Oni u prvim redovima tvrdili su kako je kralj bio budala, koja je na kraju dobila što je zaslužila; mogao je imati bilo koju jabuku, ali ne, on je htio baš onu određenu.

Dok su oni u posljednjim redovima tvrdili kako je kralj bio pametan čovjek, koji je za razliku od ostalih znao što je htio u životu; nije se zadovoljio s tek bilo kojom jabukom, nego je htio onu posebnu u kojoj je vidio nešto što drugi nisu.

STAVAK O DVORIŠTIMA

Dvorišta su naš prvi susret s prostorom, prvi svemir koji otkrivaju dječje oči i noga koja hrabro kroči preko kućnoga praga. Tu upoznajemo bića koja idu na dvije i četiri noge, glasna, bučna, spretna i neuhvatljiva. Dvorište ima travu,

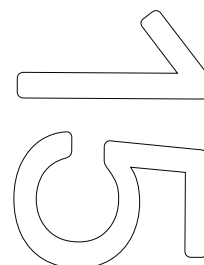
slamu, hrpe bundeva, koš ispunjen zrelim kukuruzom, gnojište, bunjište s pergavim, bijelim i crvenosmeđim kokošima, baricu pored bunara u kojoj se kupaju guske, sjenu pod dudom punu prašine, gdje dude pospane pure, ključajući prezrele, fermentirane plodove. Tamo u kutu uvijek je hrpa bukovih i bagremovih drva spremnih za zimu, potom žitnica, hambar, pljevnjak, staja, štagalj i suša, gdje stoje drvena kola, sanke, ornice i plug, vreće pune krumpira, alatke, rakijski kotao i hrpa starudije, kojoj uglavnom ne znamo

imena niti namjenu. Na gospodarstvu se ništa ne baca i ne uništava jer sve može „jednom zatrebati“, kao da ćemo zaista vječno živjeti.

Mačka i pas su gospodari dvorišta. Mačka se šulja i istražuje, drijema na ogradi bunara ili izvaljenoj bačvi, te ponosno donosi miša gazdarici na ogled. Pas laje na prolaznike i domaće, ponekad zavija noću na Mjesec, a djecu prati vlažnim i odanim pogledom, neumorno mašući repom. Pčele izlijeću iz košnica iza štaglja, bazga miriše, puzavice se probijaju kroz staru ciglu i krupno kamenje, puž se penje po zidu poput alpinista, muhe zuje na mjestu gdje je domaćica netom očerupala pile za nedjeljnu juhu. Samo nedjeljom i

Božica Jelušić
književnica, naša bivša nastavnica

IZVJEŠAJ O SVOM DVIORIŠTU

blagdanom u dvorištu vlada tišina, dok se svih ostalih dana ovdje isprepliću mirisi, zvukovi, pokreti, kretanja i poslovi kao na šarenome vrtuljku. Stoga djeca traže svoje vlastite kutove, skrovita mjesta gdje će izgraditi prva „gnijezda“ nalik na minijaturnu kuću. Bit će to negdje u štaglju, silosu, praznom „kukuružnjaku“, u stavici kukuruza ili pod kamarom, očupanom za stelju, gdje je ostalo mjesta taman za šareni gunj i kvrgavi jastuk od perja, prisvojen za vlastito dječje „ruho“.

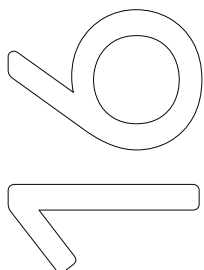
Zaista, dvorišta su mjesta naših prvih inicijacija u život, društvo, ekonomiju. Tu ćemo sklopiti prva prijateljstva sa susjedovom djecom i odraslima, koji mare za naše igre, dječja zapitkivanja i tajne, bodreći nas da učimo i odrastamo. Dobit ćemo svoje prve poslove i odgovornosti: pomesti slobodni dio dvorišta brezovom metlom, nahraniti perad, očupati travu oko zidova, pobrati šljive popadale u travu, odnijeti trule plodove na gumno, učvrstiti zasune, objesiti rublje na konopac, gdje će se napinjati kao šarena jedra na nevidljivu brodu, i u posljednjoj fazi godine, valja nam pokupiti granje i lišće nakon jesenjih oluja i očistiti stazicu u snijegu, da bismo mogli izaći do ograde i na ulicu. Naučit ćemo kako se zove povrće i cvijeće, jer su upravo povrtnjak i cvijetnjak najljepši dijelovi dvorišta, kamo majka odlazi vedra lica, kao na zasluženi dnevni odmor. To je doista njeno carstvo, uređeno po mjeri njena ukusa i iskustva i nikada ga se neće odreći, od mladosti do starosti. Gdje se djevojčica igrala, zrela žena obnavlja uspomene, a kad dođe na prag starosti, po dvorištu će voditi unuke, svoju najveću radost.

Svi članovi jedne obitelji uz dvorište su vezani nevidljivim koncima. Svatko nosi svoje vlastite uspomene i kroz povratke tijekom života, obnavlja ih s uvijek novom zalihom uzbuđenja. Jedan od najvećih slikara naive, veliko svjetsko ime IVAN GENERALIĆ, naslikao je pedesetih godina prošlog stoljeća možda najživopisnija dvorišta ikada viđena. Idući s notesom i olovkom po svom sokaku, slutio je možda, da će sve to jednom nestati pod naletom tehničke civilizacije, te je marljivo bilježio svaki detalj tog osebnog „mikrokozmosa“ u koji su domaćini ugrađivali svoje graditeljske vještine, skupljeno blago oruđa i alatki, nastambe za domaće životinje, zalihe za zimu, sitnice koje život znače. Baš kao što će jednom konstatirati fenomenolog Bachelard: „(To su) slike koje odmaraju, pomažu nam da tečemo svijetom, da se grijemo u dubini bića“.

Iz dvorišta izlazimo u svijet: najprije prema cintoru, školskom dvorištu, željezničkoj stanici i potom prema željenim odredištima. Otvaramo se prema prirodi i okružju, spoznajemo zavičajne vrijednosti, stapamo se s rijekom, planinom, šumom, livadama, pješčanim dinama, vinogradima, stazama kroz polje, svuda prepoznajući svoje vlastito korijenje. I ponovo se sjećamo našega vodiča koji veli: „Duša je svuda kao kod svoje kuće“. Kad znamo tko smo i odakle smo, posve je lako snaći se među drugima, podijeliti s njima svoje iskustvo, uživati u skladu divljine i kultivirane prirode, u darovima skrivenim u „džepovima prostora“ samo za nas i naša ljepote gladna srca. Nikad ne zaboravimo koliko je vrijedno ono sitno i na prvi pogled nevidljivo. SITNO JE BITNO, maleno je samo u dimenziji ali ne i po duhovnom parametru. Kad sve to istinski zavolimo i posvojimo, znat ćemo cijeniti, pokazati i dijeliti.

Mi smo baštinici ali i graditelji svijeta u kome živimo. Svjedočimo velikim promjenama i zahtjevima koje donose civilizacijski ritmovi, lišeni nekadašnje mirnoće i postupnosti. Ipak, među našim brojnim ulogama je i ona, da budemo čuvari uspomena, plemenitih tradicijskih zasada našega roda, kroz koje najdublje spoznajemo vlastiti identitet. Zapravo smo ono kako mislimo i djelujemo, a snažni smo koliko se sjećamo. Naše nas dvorište ograđuje i čuva, no vrata su mu uvijek otvorena i gost je dobro došao. Imat ćemo što ponuditi i pokazati, svakome tko se k nama zaputi s dobrom nakanom.

OKOLO KERE, PA NA MALA VRATA

Ništa na svijetu nije tako zanimljivo, kao pogled u tuđe dvorište, preko plota od letvica ili šiblja, kao što je to bilo nekada, ili pak preko betonskih i željeznih ograda, kakve su danas u modi. Tamo je trava zelenija, tamo su voćke rodnije, tamo ima nevjerovatnih suvenira iz starih vremena, tamo se suši rublje bjelje od tvojega, ljube se grah i slak gotovo identičnim cvjetovima, tamo ima svačega što miriše i što bi sa sobom rado ponio kući. Navika navirivanja najjača je na svijetu, ne možeš joj odoljeti čak ni ako si posve civiliziran, svjetski čovjek, pred čijim su se okom sterale panorame i titralo milion žaruljica velegradova i prijestolnica. Sve je to utaman, ako nisi prolunjaio i prošnjofao po tuđemu štaglju i parmi, pogledom pomilovao rukom tesane grede, u nekoj rupi u sijenu našao još topla kokošja jaja ili kruške crnice, sačuvane za unuke, koji nikada ne dolaze u tu seosku zabit. Štoviše, našla sam ja i snop banknota, iz neke davne novčane reforme u propaloj državi. Žao mi je što ih nisam sačuvala, bile su tako dekorativne, šarene, gizdave, baš koliko i bezvrijedne.

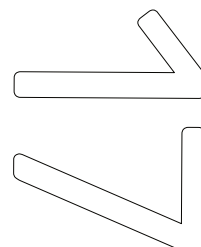
Krpe i otirači, sita i rešeta, ćupovi i putre, lanci i guverneri od starih „bicikliša“, drvene lopate za kruh iz krušne peći, ćupave brezove metle, stari kablovi i pregorene žarulje, olupani cinčani lonci i kante za mošt, dojače, preslice, separatori za mlijeko, tupe pile i okrhnutе sjekire, klinčаницe, ničаницe, vitla, brda, špule, ćunki, rame, stare pegle, drveni klinци i željezne klanfe, kolovrati, struganje, šaraglje, žrti, gdje ste danas i tko vas u zaborav nosi? Da mi je imati deset pari ruku, kao indijskom božanstvu Avalokiteshvari, pa da vas sve pokupim, prigrlim, stisnem i natisnem pod skute i spremim nekamo na sigurno, za neki bolji svijet, koji će doći poslije kataklizme! Ne bih žalila običi sve te pustare, konake, vuličke i sokake, usamljene majure i ulice od pet kuća, samo da nađem sve što je nečija ruka sklonila u nevidljivi kut dvorišta, na mjesto koje nekako ostane izvan žute pjege i biva na trenutak nevidljivo, dok uljez ne pokupi krpice i krene svojim putem, kamo se prethodno zaputio!

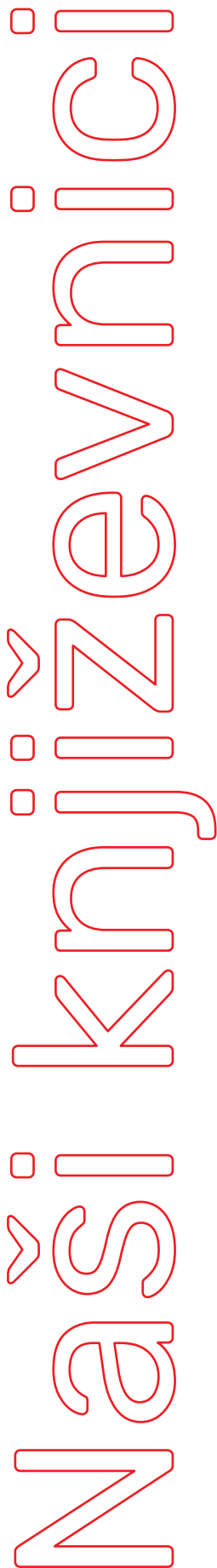
Nije to uopće tako jednostavno, kao što gradska čeljad imaginira: u dvorište treba znati ući okolo kere, pa na mala vrata, to jest izbjeći domaćega pesa, čuvara kućnoga spokoja, koji te zgrabi za gležanj kad se najmanje nadaš, pa pobjegne s tvojom otkinutom nogavicom u zubima, režeći opako poput cirkulara, javljajući gazdi da si kradljivac stvari ili srdaca, ako si se, momčino neotesana, zaputio kakvoj rumenoj Marici, Barici ili Štefici, pod okriljem jesenskoga sumraka!

DVORIŠTA NAPUŠTENA

Sve ih je više po konacima, po selima, po brijegu ili osamljenim mjestima, koja su ljudi odredili za svoja boravišta, ciljajući na neodređeno vrijeme Jednoga dana kad dođem u mirovinu. Otkotrljali su se poput zrnja, razili se po zemljama prekomorskim, europskim, a neki su već u „vječnim lovištima“ i onom drugom kraljevstvu, iza rumenih oblaka. U kućama miruje pokućstvo s brokatnim presvlakama, teški masivni puni porculana i kristala i neukusnih suvenira, kupljenih teško zarađenim novcem s bauštele i rudnika, a namijenjenih uglavnom zavisti susjeda, da se pokaže kako smo uspjeli u dalekom svijetu. Ničega tu nema čime bi se domaćini služili da se zaista vrate, sve stane tek u Katalog zabluda, koje su nam ipak potrebne, da bismo teška vremena uopće mogli preživjeti.

Napuštena dvorišta sličje na križarske ili gusarke mape, samo što u njima nije zakopano nikakvo vidljivo blago, koje valja pronaći i prisvojiti. Možda je negdje zakopana pasja kost pod grmom kurike, lančić s križićem kojega je ukrala svraka, gazdin trostruko pleten bič sa sajma u Debrecinu ili vojnička britva, ispala iz raspadnutog drvenog sanduka. Potpuno nevažne stvari, koje ne vrijede probušena filira, kako se to nekad davno govorilo. Međutim, postoji nevidljivo, i to već na dužini naše ispružene ruke, kako je govorio Einstein. U tom nevidljivom je sve što bi nas uopće trebalo zanimati: pradjedovski svijet, majčinska briga, prvi koraci, plakanja, čekanja i rastajanja, osluškivanja kotrljajućih kolskih kotača i vojničkih potplata, cilikanje plebanuševa zvona

za božićni blagoslov. I to je najsnažniji razlog zbog kojega napuštena gospodarstva i kuće postoje: da našim duhovima ne oduzmemo boravište, klupu pod brajdom, bazgu za čaj i pasji trn pod snijegom, koji im crvenim žiškom svijetli kroz gluhu i duboku, beskrajnu svemirsku noć.

STAVAK O VOĆNJACIMA

Uvijek me obuzme tuga kad vidim zapušten vinograd ili voćnjak. To se nekada smatralo sramotom; ne održati ono što je netko naš za naše dobro posadio, s nakanom da nas podrži u obilju i dobru. Voćka donesena izdaleka ili uzgojena cijepljenjem u vlastitoj okućnici, predstavljala je dio kućnoga kapitala. U jednom vinogradu iznad Novigrada Podravske, vidjela sam divovsko stablo mušmule, koju je domaćinov predak donio iz Lombardije, nakon dramatične bitke kod Solferina. Kao vojnik Monarhije, nakon poraza carske vojske, pješice se probijao po zaleđu bojišnice i prešavši stotine kilometara u strahu, gladi i neizvjesnosti, na putu prema domu, nosio je sadnicu ove čudesne biljke, čiji su ga plodovi očarali u tuđini. To svjedoči koliko je jak seljački gen u svim životnim uvjetima.

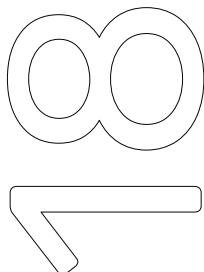
Kad kažem voćnjak, prvo pomislim na djetinjstvo. Moj djed po ocu, Stjepan, bio je oduševljeni voćar. Posebice je volio jabuke i imali smo ih oko kuće i u vinogradu, od prvih žetvenki, do kasnih parmenki, koje i danas najviše volim. Zapravo, sva su njihova imena tako lijepa, puna su ih usta, kao i divnih im okusa: bjeličnik, krivopeteljka, jonatan, pogačara, kožara, cintronka, šampanjka. Ima ih još desetak vrsta, čija imena namjeravam naučiti. Dobre su u svako doba dana, od jutra do večeri, a zimi neophodne, da se podigne imunitet i vrati apetit i djetetu i starcu podjednako. Voćnjak se bijeli pod snijegom, crn i kvrgav, oči ga miluju preko prozorskog okna. Pahulje su na trenutak kao proljetni cvijet, koji se kruni od lagana naleta vjetra.

Slikar Ivan Generalić u jednom razgovoru govori o svom voćnjaku: „Ja ljubim svoju zemlju, jer je ona moć i snaga života, ona je jednaka pravda biljki, cvijeću, drveću, ptici, mravu i čovjeku. I kad to govorim, sjećam se svojih starih jabuka, čije je drvo šuplje, u čijim se dupljama vrapci liježu, a one se i dalje rumene, kao kad sam bio dijete. Ja ne vidim u sebi neku starost, sve me veseli kao u djetinjstvu.“ Eto, takva je čarobna moć jabuke u životu umjetnika, koji se duboko prepušta svojoj sanjariji! Kao da je sjeo u čarobne kočije i preselio se u svoje žuđeno vrijeme, kad je duša rasla od svakog poticaja i doticaja!

Voćnjak čuva i najljepše boje, koje asociraju na poludrago kamenje (poput šljiva i krušaka) na granate (šipak) na morske spužve (dunje), na kraljevske i biskupske ukrase, ženske kutijice i bočice s pomadama i parfemima, ili naprosto – plodovi su sami za sebe esetetska kategorija, s kojom su druge stvari može bitno usporedive. Drevna boginja Cerera nosi krunu od takvih voćnih i zemljanih plodova, zbog čega joj nema para među olimpskim stanovnicima. Jedino, lako je zamisliti kako joj namiguje pustopašni Bakho, držeći grozd u ruci, i glumeći čednost, stavivši ovelik lozov list na mjesto, kamo njene krasne oči boje kupina i ovako i onako, nikad ne spuste pogled.

ZA HIŽNIM DUHAMAMA I USPOMENAMA

Zbog čega tako često o mirisima mislimo, razgovaramo i o njima snatrimo? Što je to u njima, da u našoj svijesti bude gomila asocijacija, uspomena i slika? Na koji način za nama putuju, slijede nas i opominju, kako nas zavode i očaravaju, kojom tehnikom vraćaju biće kroz vrijeme i prostor, poričući zakone fizike? Kažu da je oko najbolji slikar, uho akcelerator blaženstva (dok sluša glazbu!), nepce pust olovni otkrivač delicija, dok nos spominju samo sporadično, premda nas upravo on uvodi u edenska stanja, budući da na skrivenoj mapi mirisa žive sva mjesta, koja smo ikada posjetili, upoznali, u njih zavirili i svojim energijama obilježili.

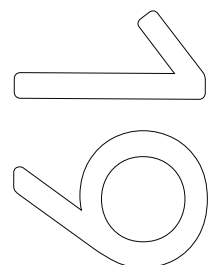
Najživlji i najsnažniji u nama ostaju mirisi doma, rodne nam kuće, ma kako malo ili mnogo životnoga vremena u njoj zapravo proveli. Tu počinje prva identifikacija, svijest o sebi u pokretu, pa sa sigurnošću znamo da smo u kuhinji, komorici, ložnici, u bakinoj sobi, na trijemu, tavanu, štaglju, „ljetnoj hižici“, u hambaru ili pljevnjaku, u povrtnjaku, vrčaku, voćnjaku ili štali i kokošinjcu. Znamo pouzdano kako mirišu mamini ormari (divna skrovišta!) kako bakine zamužne škrinje, naviksane mjedene kvake, naboksane očeve kožne čizme u hodniku, kako rupci svilnaši, rancane suknje i cajgene oprave, pa blazine, perine, popluni i pernati vanjkuši na presušanju. Sve to znade dijete u nama, a starac ne zaboravlja nikada. Jer mirisi su pogonsko gorivo uspomena, oni su stimulatori sanjarija, vodiči kroz godišnja doba, naši zadnji pouzdanici u bistru svijest i ispravan pravac kretanja. Možeš zaboraviti godinu rođenja, čak i svoje ime na trenutak, ali ne i miris skorupa, okus voćnoga džema, u koji zabadaš prst i oblizuješ, s neizrecivim užitkom i strahom da te ovoga puta ipak mogu uloviti!

Vječnost je sigurno kemijski čista i bezmirisna, dok je stvarnost, osobito ona pokrajinska, seoska, na rubu ukroćene divljine, neprestana orgija mirisa. Sve što dopire s livade, šume, močvare, potoka i rijeke, stvara nevidljivi prsten oko naselja. U naselju pak, od jutarnjih do večernih dimova, koji pozdravljaju izlazak i zalazak Sunca, idu olfaktivni oglasi kroz odškrinuta vrata i raskriljene prozore, pravo na ulicu. Što se kuha i ukuhava, konzervira, marinira, peče i pirja, razvlači, suče, što se u kući ukvarilo a što tek dolazi na stol kao delicija, sve će to jedan lukulovski nos otkriti u laganoj šetnji od kućnoga praga do crkvenoga cintora i kvartovskoga dućana, u svojevršnom obredu, kad čovjek mora „pomoliti nos u selu“, kako bi se bližnji uvjerali da je još na životu.

Naravno, izvan kućnoga svemira, nikad do kraja istraženog, postoji miris škole, sakristije, crkvenoga „škoruša“, gverca na prošćenju, slastičarne i mesnice, te neke ruševne zgradurine u kojoj vlada pleme miševa, nazvane po bivšim vlasnicima nerazumljivih prezimena, nestalim u prohujalom ratu. Potom, tu je miris čekaonice na željezničkoj postaji, gdje smo čekali dačke i radničke vlakove, a čađa i gar natapali su nam kosu i kožu do zadnje vlasi i pore, kao i svima sudruzima „vlakašima“, kojima tek dugujemo pravu književnu posvetu. Voće ubrano putem, u tim davnim školskim danima, jednostavne šumske poslastice, bratski podijeljeni obroci iz torbe, mirisali su srećom a svijet je bio solidaran, jednostavan, obećavajući.

Mirisi, dakle, potiču u nama „optimizam memorije“. Čak i oni agresivni i neugodni, poput stajnjaka razbacana na njivi, staroga koma u rakijskom kotlu, ukiseljenih bačvi, prolijane lužine iz kotla, pljesnivih podruma, silosa sa sjeckanom krmom ili užegle masti u „lodrici“, s vremenom dobivaju oprost, jer u njima je sadržana stara mudrost života: moraš mirisati ili zaudarati da bi se znalo tko si i što si, jer među ljudima i stvarima najgori su oni koji „nit' smrde nit' mirišu“. Mlijeko, brašno i krumpir mirišu najbolje, sadržavajući u sebi poruke opstanka u seoskoj svakodnevnicu. Pjesnik Ivan Golub lucidno bi dodao kako je i miris djece presudan za naše postojanje jer „Em to ne ni duva lepa gdi nema dece“. Pusta domaćinstva, s prelomljenim kućnim sljemenom, slijepim prozorima i ogradama zaraslim u korov, prepuštena duhovima prašine, hrđe i crvotočine, o tome najbolje govore.

Zaključili bismo da su naša djetinjstva zapravo potopljene škrinje s kolonijalnim mirisima: tu su svileni bomboni, rum-štangice, biber, cimet, rogači, grožđice, limun, naranče, ananasi, sva čuda koja su k nama dolazila izdaleka, nosila su u sebi dašak egzotike. No, tek na podlozi zavičajnih senzacija, sve to dobiva svrhu i smisao. Prebirući vlastite i tuđe pjesme, sa zadovoljstvom otkrivamo da mirisna potka pokriva trećinu našega opusa. I kad nekamo krenemo, čini nam se, to nije samo „kamo nas noge nose i oči vode“, već idemo i za vlastitim čulom mirisa, na tragu hižnih duha i mirisa, neprocjenjivih, dragocjenih, a koje s vama sveseljem besplatno dijelimo.

Ponočno Sunce

Kroz prozor gledam u usamljeni grad,
Tiho je sve, samo magla narušava idilu.
Ali gle, kroz njenu gustu pjenu
Probila se žuta svjetlost
I izmamila osmijeh na lice

Borna Erdec

Božić

Evo nas opet, ispred zaslona.
Virus ne jenjava pa smo tu.
Božiću se veselimo,
ali zadaci iz MS Teams – a su tu radost zatamili.
Mali Isus dolazi, a mi mislimo na zadatak...
koji do srijede navečer izvršiti moramo.
I poslati!
Čudan neki Božić.
Za nj se pripremamo vježbajući matematiku
i pišući pjesme.
Čudan neki Božić...

Marta Hasan

MOJE LEPE SENOKOŠE

Senokoše kak ste lepe,
zelene i gizdave.
Prolet vas je omladila i kišica porosila,
trava se napršeno niše dok jo sonce kopa
i dok jo veter draga.
Šareni cveti so vas naciřrali,
različki kak vojniki dižo glave,
a ivančice so lepe kak dekle đurđevečke,
blistajo i pomalo se skrivajo.
Na senokoše sem je lepo;
leptirom, čmelicami, ftičicami,
si nekaj delajo il se igrajo,
v trave se zajec skrivle, mravci svojega posla delajo,
srna beži, ftičica v gnezdu mlade povali...
Trava se pokosi,
a seno diši, diši.

Tamara Martinčić

Što je to nebo?

Nebo je dvostrani svijet,
pun tajni i misterija.
Danju kao krevet
s puno bijelih, mekih jastučića
i raznobojnih posteljina,
a noću kao crna ploča
s magnetima raznih veličina.
Nikad ne znaš što će se na njemu pojaviti.
Kada? Zašto? Gdje?
Pitanja na koja samo ono može odgovoriti
i na koja mi odgovor nećemo nikada znati.

Marija Preradović

TAMA

U kutu sjedi dječak,
sav tužan,
usamljen.

skupio se u se,
ne vidiš mu lice,
samo čuješ tišinu.

Nika Švaco

Cimet

Sjedimo uz oganj u naslonjačima. Udobnim naslonjačima.
Vatra proizvodi onaj zvuk.
Onaj zvuk hodanja po kostima uginulih životinja.
Vani je mrak. Ti se bojiš mraka.
Kućom se širi specifičan miris. Opet si u kuhinji.
Otvaraš ladicu punu mirodija. Zastaješ.
Razmišljaš, pa odabireš.
Odabireš cimet.

Nika Ivandija

OBITELJ

Obitelj na rastanku,
suza u oku mom.
Obitelj na okupu,
zlato u srcu mom.
Božić je ovdje da nas sve okupi,
Božić je ovdje da nas sve veseli.

Luka Konjarek

Čežnja

Čekam pogled tvoj,
a nikako da dođe.

Tražim sebe, tražim nas,
pogledi lutaju ka tvome srcu,
vode me do mirne luke iz koje
plovi brod.

Kažem moru da mi te vrati,
kažem moru da mi nadu vrati,
kažem sebi da te više ne volim.

Lažem sebi, lažem nama,
ali, čekam te, čekam svaku
prolivenu kap tvojih suza,
čekam tebe da se vratiš i da
zajedno lutamo vjekovima.

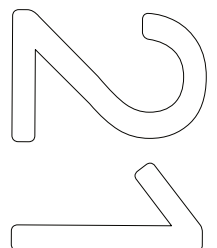
Ema Juričić

Samo tišina

U početku je bol ponekad i godila
Sve dok me nije potpuno opsjela i zarobila
Ili vrelina ko u paklu ili hladnoća koja sledi i misao u tebi

Nema ugođe
Nema mira
Samo tišina
Tišina izvana
A bolesnom vrisku u dubini duše nema kraja

Laura Levačić

IZ NAŠE KNJIŽEVNE RADIONICE POEZIJA

22

Čerešnja

Pred leto su čerešnje črlene,
susedi deco špotajo
dok na njo kocajo.
Deca se pak vesele i popevaju,
kak čmele dok sočnoga meda delaju.
Japa lesu zapira,
deca se žure,
v dvor beže.
Polne je zdavna prešlo,
kmiči se,
dežd curi,
za hižom se čerešnja i dale črleni.

Antun Marić

ŽELIM

Sanjam i znam da želim,
razmišljam i znam da mogu.
Želim i znam da hoću,
a kada, sigurna nisam.

Želim i to baš jako,
razmišljam,
postaje sve teže,
a vrijeme skliže iz šake.

I znam da potreban je trud
i znam da potreban je rad,
i razmišljam želim li to dovoljno jako.

Ali znam da isplatit će se sve
i da ću ponosna biti
i da neću za trudom žaliti.

PRIJATELJ

Razmišljam o danu
kada nas je
tek nedavno
sudbina spojila
i dala nam da budemo ovdje
jedno za drugo.

Emilija Marić

Ostavljam te

Ostavljam te,
došlo je vrijeme za to.
Što je, samo si se nasmijao?

Jedna kapljica znoja
škaklja me dok mi klizi niz leđa.
Ne, ne nadaj se, ne plačem.

Regina Halaček

Kap ljubavi

Dajte mi čašu nečega
što će imati okus po ljubavi
u rane jutarnje sate.

Već sam predugo opijena čekanjem,
srce već više:
„Daj to piće, daj to piće!”

Život je konobar;
ponovno mi je donio krivu čašu.

Ivana Rođak

Prati me svuda
kamo krenem,
bilo kuda.

Pobjeći mu ne mogu,
sakriti se ne mogu,
ovdje je.

I kad sunce svane,
što rijetko je,
pojavi se.

Depresija,
crni oblak,
ON.

Laura Kandučar V..

Gradska noć

Pao je mrak, priroda je zaspala.
Čuje se vjetar, njiše drveće sakriveno u sjeni.
Na kamenu se sjaji mjesečeva ljepota.
Sve ostalo je mirno.

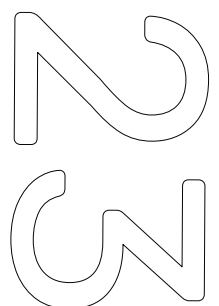
Ljudi kao da nema, kao da su nestali,
Nestali u svojim snovima, mislima, svaki posebno.
Samo preko prozora jednog malog gradskog balkona,
Mjesečev sjaj nadgleda majku kako uspavljuje dijete,
Pjeva uspavanku.
Sve to, jedne mirne gradske noći.

Iva Trogrlić, 1.b

SVIJET

Zatečena svim tim
Razmišljanjima o budućnosti,
Počeh promatrati svijet.
Lopta je to šarena
Sa sedam milijardi umova,
Koji zacijelo
Ne doživljavaju.
Uglavnom, obescjenjujući
Njezinu ljepotu i važnost.

Patricia Zvonar

„... i ostavi si deset za ljubaznost...“

14. 6. Zadnji dan škole.

Odlikašica završila drugi razred gimnazije. Na kavi s prijateljicama u našem omiljenom provincijskom kafiću usred Podravine, ne prestajem misliti na kofer. Jesam li sve ugurala? Obavila papirologiju? Otkud sad još i strah? Moramo krenuti na vrijeme, sutra je moj prvi radni dan.

Navlačim najljepši kombinezon koji imam za razgovor s direktoricom. U ruksak trpam još i dezodorans. O da, trebat će mi! Negdje na autoputu prema Crikvenici zvoni mi mobitel. Tamo neki gospodin traži moj OIB zbog pristupa tamo nekoj fiskalnoj blagajni. OIB, fiskalna, Vi iz poštovanja... Strah? Ma ne. Samo telefonski razgovor.

Vozimo gradom. Turisti se guraju sa svih strana. More je plavo i nebo je plavo i sunce je žuto i ja sam blijeda; ali s desne strane vidim ogroman hotel i moderan bar s natpisom HOTEL CRIKVENICA. Znači, to je to. Nije loše. Četiri zvjezdice. Ena, so far – so good. Tražila si, evo ti!

Dočekujem me šefica restorana, ona najzločestija iz priče kojom su me pripremali za ovaj sezonski rad. Na putu prema uredu direktorice brat me zadirkuje: „Ena, ne znaš u kaj si se uvalila... Pred tobom je dva i pol mjeseca pakla. Idemo se kladiti da buš odustala nakon dva tjedna. Pa ti doma nikad niš ne delaš, samo učiš.... Nemreš ti ovim tempom...“ Vahhh... Vidjet će on. Izdržim li i ta dva tjedna, već sam na konju, mislim si. Ne radim ja kod kuće bogznašto, istina. Al gle me sad: potpisujem ugovor za šesti, sedmi i osmi mjesec. Čini se puno. Vrti mi se po glavi: „Može li se ugovor raskinuti ako sam nesposobna?“ Otac i majka daju potrebne suglasnosti. Njihova maloljetna kći ostaje raditi. Hrabro ostavljaju onu koja želi ispitati svoje granice, a ne samo čitati o njima u visokoj literaturi...Smještaju me u kuću preko puta hotela. U sobi s dragom ženom. I s ormarom, i terasom i s radnom odjećom. Sutra počinjem u sedam. Ekipo, ujutro u sedam!

15. 6. Prvi radni dan.

Bijela košulja, crne hlače, crne cipele i ljubičasta pregača na kojoj je prikvačena pločica s mojim imenom. „Ništa, Ena, osmijeh na lice! Krećete! Budite ljubazni prema gostima, pozdravljajte ih. Buffet, sladoled, bar...Samo se primite posla...“Već sljedeći dan mi dovikuju da sam radišna i snalažljiva kao da ovdje radim dani. Prassssss... Velika zabluda: ja sam vam ovih dana ponavljala latinski i pisala zadnji ispit iz hrvatskog...

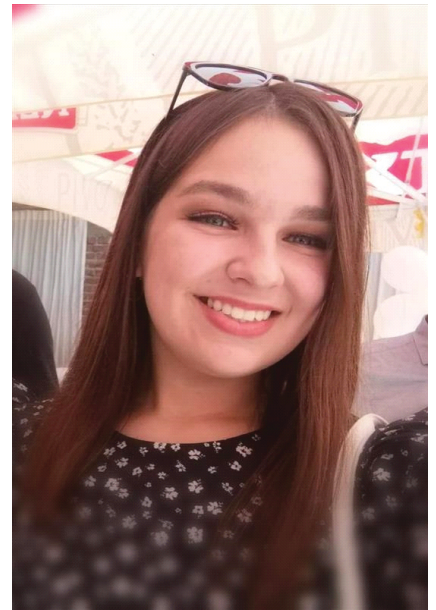
15. 7. Prva plaća.

Zbrojeni sati i dani, množeni s obećanom satnicom. Ona gimnazijalka na svojem računu ima prvu plaću. U samo dva tjedna zaradila sam mjesečnu plaću trgovkinje iz mog sela. Ja, balavica od 16 godina. Naučila sam: polupati šalicu pa počistiti nered; koja je količina sladoleda dovoljna za jednu kuglicu; što se sve treba pripremiti za veliki mocchiato; kako se priprema cappuccino, a kako nesso; što se stavlja u pina coladu; koja je razlika između postave stola za doručak ili večeru; kako izdavati te divne fiskalne račune; naučila sam i da „sirova pizza“ nije sirova (nepečena), ona je samo Slovacima „pizza sa sirom“. Moram zahvaliti i profesoru iz matematike što znam koliko od stotke vratiti mušteriji ako je kupila četiri kuglice sladoleda po 8 kuna. Hvala ide i svim mojim profesorima silnih jezika koje (ne) govorim – svi mi idu odlično!

Kolovoz. Kažu, najgori mjesec za ovaj posao.

Red za pizza cut. Red za sladoled. Pun bar, a preko puta na plaži valovi mi se smiju.

„Tako malo si se kupala u moru, a još si tu? Nisi odustala?“ A ne! Nabacim osmijeh na lice, kapljice znoja nevidljivo klize, makar moj šećer pada i skače u nebo. Inzulin dajem kad stignem, a za hranu ne brinem. Neće mene jedan dijabetes spriječiti da radim posao koji sada toliko cijenim. Možda sam dobra u učenju i kvadriranju brojeva do deset (ali samo ako mi je dobar dan), no tek sad shvaćam koliko je težak i naporan rad u ugostiteljstvu. Reći ću to konobaru na prvoj kavi s frendicama, na početku nove školske godine. Zasad ostajem ovdje – od dva do deset. Osmijeh od uha do uha, letim na sve strane. Neke „moje mušterije“ čekaju u redu i ne žale se. Hvala Bogu, sladoled je poskupio. Deset kuna i lakše računanje za mene! U jednom trenu sretne mi se pogled s čovjekom koji je s djetetom dugo čekao u redu da bi kupio kuglicu sladoleda. Promatra me cijelo vrijeme i jako je strpljiv. Zagrabila sam kuglicu našeg najzamrznutijeg sladoleda od čokolade i izdala račun. „Ispričavam se na čekanju. Očito svi vole naš sladoled i pizzu!“ Gospodin je ostavio dvadeset kuna i dodao: „Nemaš problema, Ena! Ostavi si deset za ljubaznost! Rijetki prodavači imaju živce kao ti. Svaka čast!“ U tom je trenu cijelo moje ljeto dobilo smisao. Deset je kuna malo, ništa, rekli biste. Meni je to najdražih deset kuna koje sam ikad dobila. Zahvalila sam kratko jer se red i dalje popunjavao. Moje se raspoloženje potpuno okrenulo. Shvatila sam zašto mi neki gosti dolaze svaki dan i jedva čekaju da me vide. Ostavljaju mi veliku napojnicu i višak me veseli. Ali novac ne može nadoknaditi ono što ti mogu pružiti ljudi. Novac samo može biti simbol nečije osobnosti. Meni je to ovih deset kuna koje i sada držim na skrivenome mjestu u svojoj torbi. Kad sam loše volje, dajem si deset za ljubaznost. Novac može svatko raspoređivati. Ali kako rasporediti svoju izdržljivost i ostaviti si deset za ljubaznost, to sam naučila u dva i pol mjeseca rada. Daleko od kuće i odmaranja pred ekranima ili knjigom, naučila sam puno o sebi.

Ena Halaček
Priča je 2020. Enu odvela na državnu smotru Lidrano.

Ena Halaček

Tezge

Sparan je dan, beton se užario pod vrućim osmijehom sunca i hlad je skoro nemoguće naći. Srijeda je i većina ulica grada je prazna. Jedino na Dolcu zuji kao u košnici.

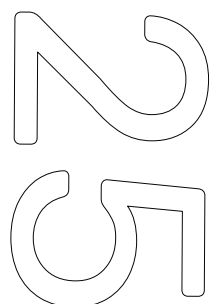
Anica je danas ustala posebno zadovoljna nakon što je večer prije upakirala nove sapune s mirisom ružmarina i limuna. Krenula je prema Dolcu, puno prije nego je temperatura skočila na 27 stupnjeva Celzijevih.

Tezga je spremna – sapuni, pomade, ulja, masti i kreme uredno stoje posloženi prema bojama etiketa. Anica je vedra i nasmiješena – ispod njezinog šestinskog kišobrana najveći je zaklon od sunca.

S druge strane tezge, Anica primjećuje, stoji nova tezga koje do jučer nije bilo.

Idući dan, tezga je spremna prije Aničinog dolaska, a ispred nje stoji gospođa u zelenoj haljini i izdaje naredbe pomoćnici. U njezinoj se ponudi moglo naći raznovrsno povrće koje je mamilo bojama. Potencijalnim kupcima prvo je u oči upadalo to zelenilo, te se često nisu ni osvrtni na tezgu iza svojih leđa.

Anici novac nije bio neizbježno potreban, nego je uživala u razgovoru, cjenkanju i opisivanju svojih proizvoda tijekom kupnje. A toga joj je bome nedostajalo u idućih tjedan dana, kadase niti jedan kupac nije zadržao na njejoj tezgi dulje od pogleda.

Anica je odlučila promijeniti taktiku. Sada kupce nije više privlačilo očaravajuće zelenilo gospode u zelenom, već Aničin glas koji je cvrkutao o pogodnostima njenih domaćih pripravaka. Anica je svaku večer, po dolasku s Dolca, njegovala svoje zažarene glasnice čajem od kamilice. No, nakon što je Kata, gospođa u zelenom, shvatila što njezina kolegica čini, odlučila vratiti podmuklije.

Sada već treći tjedan, Katica je ispred svoje zelene tezge postavila još zeleniji natpis na kojem je pisalo Samo grincajg kod Kate u vašu salatu paše, a pomoćnica je s letcima jurišala kroz labirint šestinskih kišobrana.

Naime, Kate je na Dolcu provela dva mjeseca u kojima je rivalstvo postalo naširoko poznato ostalim prodavačima, ali i kupcima. Čega je tu sve bilo, previše je za zabilježiti, neka ostane pod hladovinom kišobrana i u smijehu prodavača.

Zadnji radni dan u mjesecu kolovozu bio je iscrpljujuć za obje tezge. Anica je odlučila osvježiti se limunadom iz obližnje slastičarnice. Kada se vratila, zamalo joj je limunada završila u sandalama. Ivica, njezin najbolji prijatelj Ivica, je pomagao Kati da raspremi tezgu.

„Što je ovo?!” uzvikne Anica, iako je planirala izgovoriti upitnim tonom.

„O, prijateljice, mislio sam da si već otišla.”

„Otišla sam do slastičarnice i bome se iznenadila kada sam se vratila. Što ti radiš ovdje, na njezinoj tezgi?”

„Pomažem, mislim da to još moja leđa mogu izdržati.” reče Ivica sa smijehom u glasu.

„Kako se vi poznajete?!” reče Anica koju Ivičin osmijeh nije nimalo umirio. U njoj je kipjela ljutnja i zbunjenost.

„Draga kolegica, ne znam kako poznajete mog bratića, ali vjerujem da ima pravo pomoći mi oko pospremanja.” reče Katica mirno, no s prizvukom zbunjenosti u glasu.

„Draga prijateljice, da sam znao da je moja sestrlična Kata vaša zakleta neprijateljica sa suprotne tezge, ne bih ti nikad preporučio da njezinu najbolju salatu posoliš.” nasmijao se je iz srca Ivica svojoj dosjetki.

Anica je pocrvenjela, Ivica se još glasnije smijao, a Kata je iznenađeno podigla obrve u zrak.

Kako je izglađena vrlo neugodna situacija, te potom upućena isprika i objašnjenje, nije važno. Važno je to da je u subotu navečer Kata postala neizostavni sudionik rituala koji uključuje pitu od jabuka i čaj od lipe.

Tamara Šimunic

MALENA VOLI MALINE

Jedne ljetne večeri, vraćao sam se kući biciklom iz svog vinograda. Spuštao sam se niz šumu i uživao u prekrasnoj prirodi, listovima šarenih boja čiji šum me toliko smiruje i svježem zraku koji godi mojim plućima. Ugledao sam malenu djevojčicu kako sjedi na panju. Mislio sam da je ondje sa svojom obitelji, pa se nisam previše obazirao na nju. Bilo je dosta kasno, žurio sam se kući da me mrak ne uhvati. Nakon nekog vremena me je nešto pogodilo, jednostavno neopisivo, i nije mi dalo mira. Stalno sam razmišljao o malenoj. Kako sam sve više odmicao od šume u kojoj je bila ona, bio sam sve sumnjičaviji. Na kraju sam se odlučio vratiti i provjeriti je li malena još uvijek ondje i ima li nekog starijeg uz sebe.

Vratio sam se, a ona je još uvijek bila ondje. Prišao sam joj i priupitao je je li sama. Samo je šutjela. Pitao sam je kako se zove, koliko

Andeli

godina ima, od kuda dolazi. Odgovor nisam dobio. Situacija mi se je činila sve ozbiljnija i nisam znao što da radim. Sa sobom je imala plišanog medu, bila je sva mršava, uprljana, u potrganoj odjeći, bez jedne cipele... Hm... Drugačije boje kože, ne razumije me. Svašta mi je proletjelo kroz glavu. Tko zna, možda je ona član neke migrantske obitelji koja je prolazila ovim područjem. Odlučio pozvati policiju, bolje nego da razmišljam tko je malena. I onda... Onda se je desilo ono što nisam očekivao. Nisam imao signala na mobitelu. Ponovno sam zastao. Što bih mogao učiniti? Ne mogu je ostaviti ovdje. Pokušao sam je uzeti, ali je počela plakati, lupati me... Spustio sam je na tlo, a ona je otrčala do obližnjeg drveta i sakrila se iza njega. Uh... situacija je bila, ne znam, strašna, više nego strašna. Ponovno sam razmislio o svemu. Ostaviti je nisam mogao, uskoro će pasti noć, a ona je bila sama i uplašena. Zastao sam, palo mi je na pamet da se možda možemo igrati lvice i Marice. Možda zvuči čudno, ali je upalilo. Evo, ispričat ću vam o čemu se radi. U torbi sam imao posudicu s malinama. Po njezinom izgledu pretpostavio sam da nije jela danima. Izvadio sam maline i vidio kako ih gleda. Znao sam da bi možda moglo upaliti pa sam počeo postavljati maline na tlo sve do svoje klijeti koja je bila udaljena samo dvjestotinjak metara od šume u kojoj smo bili. Sunce je počelo zalaziti i imao sam još kojih pola sata prije nego li padne mrak. Djevojčica je uvijek bila na distanci od kojih desetak metara, ali je moj plan upalio. Malena je jela maline i slijedila me. Sjeo sam na klupu ispred klijeti.

Došavši do klijeti, malena je stajala i promatrala me, a onda mi je prišla i sjela pored mene. Stavio sam joj u ruke još nekoliko preostalih malina. Potom sam ušao u klijet, ostavio otvorena vrata i pričekao. Uskoro je i ona ušla za mnom. Onako umorna, legla je na krevet i zaspala. Ja sam se samo smiješio od sreće. I dalje nisam mogao spavati i svašta mi je prolazilo glavom. Što je sve proživjela, gdje su joj roditelji, kakve će traume imati poslije svega što je proživjela?, No na neki način sam bio sretan i zadovoljan. Ipak, ovu noć neće prospavati na otvorenom, a nešto je i pojela. Tek oko ponoći sam uhvatio signal i pozvao policiju. Došli su oko dva sata. Razgovarali smo svemu što se dogodilo, ali malenu nismo budili. Pričekali smo da se naspava. Ujutro, kada se je probudila, došla je i socijalna radnica. U auto sam je jedino ja uspio otpratiti i to pogodite zašto. U ruci sam ponovo imao posudicu s malinama. Zajedno smo sjeli u policijski auto i zaputili se prema gradu.

Taj dan su uhvatili skupinu migranata, desetak kilometara od mjesta gdje se je nalazila djevojčica. Među njima se nalazila djevojka koja je tvrdila da je izgubila mladu sestru. Ispostavilo se da je malena bila njezina sestra. Želio sam se oprostiti od malene. Prišao sam joj, a ona me je zagrlila, dala svog medu kao i crtež koji je jutros nacrtala, a na kojem smo bili nas dvoje i dugačak trag malina. Nasmijao sam se od srca. Nadam se da će ona i njezina obitelj pronaći svoj novi dom u kojem će biti sretni.

Luka Konjarek

Ja uistinu vjerujem da anđeli postoje. Oni se spuštaju s neba kada je vrijeme pokupiti preminule duše i odvesti ih pravim putem u raj, no i štite osobe.

Kada je Felicije bio tinejdžer, pronašao je anđela, na cesti, s teškim ozljedama po cijelom tijelu. Ovaj anđeo nije bio poput ostalih, on je bio najmlađi anđeo koji je ikad postojao. Felicije je anđela doveo kući; primijetio je da ni mami ni tati nije pretjerano smetalo, samo su ga ignorirali. Kada se anđeo probudio i ugledao Felicija, uspaničio se jer nikad prije nije vidio čovjeka. Felicije ga je gledao u čudu kako se budi te se polagano udaljavao da ga ne ozlijedi. Nekoliko minuta samo su zurili jedan u drugog, pa ga Felicije upita: „Tko si ti?“, a anđeo mu odgovori: „Ja sam Feliks ... čekaj, ti me vidiš. Jesi li i ti anđeo?“ – „Anđeo? Ja sam najdalja stvar od anđela.“ Feliks ustane i kruži oko Felicija. Približi mu se, bocne ga i primijeti kako je on osoba. Felicije se predstavi, a Feliks se počeo opuštati pričajući mu što mu se dogodilo: „...tako sam ja pao s neba u potrazi za osobom koju trebam zaštititi, a umjesto da ju zaštitim, tu s tobom sjedim. Pa ti si čovjek, zašto ja uopće s tobom pričam?“ Felicije ga pogleda s razočaranjem i odluči ga smiriti: „A kako se zove ta tvoja ... osoba?“ Anđeo mu odgovori: „Felicije... sad kad si ga spomenuo... izgleda baš poput tebe.“ „Pa ja sam Felicije.“ – odgovori Felicije. Feliks shvati i poveže sve što se toga dana dogodilo. Nakon tog dana, Feliks nije ostavljao Felicijevu stranu. Sve su radili skupa. Kada je Felicije pričao s Feliksom do pola noći, roditelji su se zabrinuli za njegovo mentalno zdravlje, nisu mogli razumijeti s kim on priča. Tri godine kasnije, na Felicijev 18-ti rođendan, Feliks je imao tužne vijesti. Glavni anđeo ga je pozvao natrag na nebo jer je Feliks svoju dužnost izvršio. Felicije padne u šok, svjestan da s Feliksom ima još manje od četiri sata do ponoći. Upadnu oni u duboki razgovor o temama o kojima još nikad nisu pričali. „Tko si ti bio prije nego što si postao anđeo, Feliks?“ upita Felicije. „Bio sam tinejdžer, poput tebe. Imao sam sretan život, baš poput tvog. No, ja nikad nisam dobio svog anđela zaštitnika pa, kada sam jednog dana hodao do škole preko pruge, vlak se nije dovoljno brzo zaustavio. Završio sam u bolnici, no spasa mi nije bilo. A tamo gore, na nebu, duše su se mogle prijaviti da postanu anđeli čuvari. Ne postanu svi, već se pažljivo izaberu duše koje su živjele skromno i sretno.“ Feliciju su suze potekle niz obraze. Od tuge legne na krevet i gleda u strop koji je obojan da izgleda poput noćnog neba. „Koliko je loše, tamo, na nebu? Je li kako se priča?“ Feliks otvori usta, no ne može naći riječi da to opiše. „Ne znam, Felicije. Da mogu, rekao bih ti.“ Felicije zagrli Feliksa. U tom trenutku u glavi mu se vrtjelo pitanje: „Biti ili ne biti?“ pa kaže Feliksu: „Ja ne želim da ti odeš. Molim te, ostani. Ostani ili me uzmi sa sobom!“ Feliks ga čvrsto

zagrli, zanemarujući njegove prijedloge i prišapne mu: „Vrijeme je.“ Jednog trenutka je bio tu, u sljedećem mu nije bilo ni traga.

Felicije je tugovao godinu dana. Feliks mu je nedostajao. No svakim danom osjećaj je blijedio. Na Božić, kada je gledao kroz prozor i život mu se činio besmislenim, kroz maglu i vlagu, na staklu mu se ispisalo „TU SAM.“ Felicije se prisjetio starog prijatelja, no nikad se više nije bojao. Život je gledao očima anđela čuvara, tako da bi jednog dana mogao uzvratiti uslugu.

Nika Hrvoić

Neka plavo bude bijelo

Te se godine jesen neprimjetno došuljala na otok. O njenom dolasku svjedočio je tek pokoji žuti, suhi list. Tridesetogodišnja Karolina odlučila je da će te godine svoj godišnji odmor provesti u rujnu. Vratila se na onaj isti otok na kojem je prije petnaestak godina lještovala sa svojim roditeljima. Povratak na otok pobudio je u njoj mnoge uspomene.

Šećući poznatim stazama, došla je do terase. Na njoj su stajala dva plava stolca i stolić. Ugledavši ih, vratila se u tinejdžerske dane. Tada je za tim istim stolom sjedila crnokosa djevojčica. Njezini su roditelji razgovarali uz jutarnju kavu. Karolini se nije sviđalo na otoku.

Svi njezini prijatelji ostali su u pakleno vrućem Zagrebu. Željela se zabavljati s njima i smišljati nove nepodopštine. Na otoku joj je bilo jako dosadno. Nezainteresirano je promatrala valove mora koji su se mreškali na laganom povjetarcu. Roditelji su je pozvali da zajedno razgledaju otok, no ona je samo odmahнула rukom i nastavila zamišljeno gledati u valove.

Vrijeme je sporo prolazilo. Nije se događalo ništa zanimljivo u okolici. Tek poneki brod bi privukao Karolininu pozornost, no i on bi ubrzo nestao na obzoru. Odlučila se zabaviti.

Nije mogla dozvoliti da joj ljeto bude i ostane tako dosadno. Otvorila je svoju torbu i iz nje izvadila kutiju tempera. Kistove je razbacala po stolu. Odabrala je svoju najdražu boju – plavu i istisnula je na stol. Odabrala je najveći kist i počela bojati. Stari, drveni stolić ubrzo je postao lijepe plave boje. Karolina nije primijetila da ju promatraju svi ljudi s terase. Među znatiželjnim i iznenađenim pogledima isticao se zagonetni osmijeh jednog Mate.

Jako mu se sviđjela Karolinina ideja. Odlučio joj se pridružiti.

„Hej! Oboji i stolce, da budu u kompletu!“ – začula je buduća umjetnica i podigla glavu. Ugledala je dva velika, sjajna oka, plava baš kao i novoobojeni stolić.

„Ali samo ako mi ti pomogneš“ – odgovorila mu je Karolina. Mate je uzeo još boje i počeo bojati stolac. Dva stara stolca ubrzo su promijenila ruho i postala plave boje.

Tako se rodila još jedna, nova, ljetna ljubav.

Zajedno su proveli cijelo ljeto. Plivali su, ronili, šetali i otkrivali skrivene dijelove otoka.

Karolini više nije bilo dosadno i nisu joj nedostajali prijatelji.

Dani su iznenada počeli juriti. Karolini se činilo da su prohujali poput vihora.

Stigao je mjesec rujan, a s njime i jesen. Karolina se nije željela vratiti u tmurni i kišni Zagreb, ali torbe su već bile spremne. Tužnih i uplakanih očiju

kroz prozor automobila promatrala je gradove kojima su prolazili vraćajući se kući.

„Hej! Obojaj i stolce da budu u kompletu, ali u neku drugu boju, možda ovaj put u bijelu“ – začula je iza sebe poznati glas koji ju je prenuo iz sjećanja. Okrenula se i ugledala par već dobro poznatih plavih očiju. Nasmijala se i pomislila: Zašto ne, neka plavo bude bijelo!

Klara Vukres

Poletimo zajedno

Padala je hladna jesenska kiša jednog tmurnog petka po ulicama sasvim običnog, monotonog grada. Svaka sitnica je u tom gradu bila sasvim obična. Obična kiša, običan petak, obične ulice i obični ljudi. Obični ljudi koji po ovakvim jesenskim noćima, kada kiša poškropi svaki krov, sjednu u kutak svog doma ispijajući čaj kako bi naposljetku zaspali gledajući još jednu epizodu omiljene turske sapunice.

Ali ipak, nešto je bilo neobično tog naizgled običnog petka. Nešto, ili bolje rečeno netko, sjedio je na rubu sasvim obične zgrade promatrajući obične mokre ulice grada koje su se nalazile nekoliko metara ispod. Bila je to ona djevojka. Da, ona neobična djevojka koja se, sjedeći na rubu te zgrade pitala nalazi li se ispod nje cardo ili decumanus ulica. Ona djevojka koja bi sjedila na tom rubu svaki puta kada bi padala kiša, a ovog puta je sasvim slučajno bio petak. Voljela bih vam reći da je netko bio gore s njom i držao joj kišobran, ali nije bilo nikoga osim nje, a nije bilo ni kišobrana.

Dok su joj se kapi kiše lagano nakupljale na dugim trepavicama, u glavi je imala sto misli koje su se međusobno sudarale i isprepletale. U jednoj se od njih pitala što to ona zapravo radi sama promatrajući taj monotoni grad, a već bi joj druga vikala da dobro zna zašto i zbog čega je upravo tu, upravo sada. Ona nikad nije bila obična. Nikad nije u potpunosti pripadala ovom gradu, a sve više je osjećala da ne pripada ni ovom svijetu. U svojoj glavi stvorila je sama svoj svemir, ali čak ni u tom svemiru ni jedan atom se ne vrti oko nje. Gospodin Freud bi se u tom svemiru ili jako zabavio ili potpuno poludio. Ona bi uvijek zaplesala pa makar i na pola ulice na glazbu svakog uličnog svirača, a sada sa suzama u očima promatra te ulice, bez snage da napravi ijedan korak, a kamoli da zapleše. Za nju je ljubav postala apstraktan pojam, a sreća samo definicija.

K vrapcu i sve, pa nikad nije stigla ostvariti ni jedan od svojih neobičnih snova. Srce joj je kucalo za tako puno stvari, a sada ne može podnijeti ni njegov ritam. U kombinaciji s njezinim mislima, postaje nepodnošljivo.

Kada misli postanu preglasne, ritam srca je sve tiši. U trenutku kad je već bila u potpunosti mokra, sve misli su s pretvorile u jednu, a srce se je čulo kao nikad prije. Tad je znala, znala je da želi postati ptica. Neobičan san za neobičnu djevojku. Njezine plave šarenice pogledale su dolje prema ulicama grada, gdje i dalje nije bilo nikoga. Na lokvama su se lomile zrake mlade mjesečine. Njezino je neobično srce znalo da ju samo jedan korak dijeli do ostvarenja sna.

Jedan korak, prvi i posljednji let.

Cardo ili decumanus ulica više nije prazna.

U zraku se osjeti miris mokrog betona i slobode.

Ivana Rođak

Užurbani grad

Jurica je živio u maloj kućici, na rubu jedne šume, na kraju malenog sela, daleko od buke i žurbe grada. Živio je tihim i mirnim životom te je jako volio prirodu i jedino se u prirodi osjećao potpuno. Živio je sam, obitelj mu je živjela u velikom gradu. Imao je mnogo životinja, one su mu bile najdraže društvo. Sve što je trebao, nabavljao je u selu, tako da već poduže vrijeme nije vidio grada.

Jednog je dana odlučio otići posjetiti svoju kćer i unuka u grad, jer ih nije vidio već neko vrijeme. Nije navikao ići u grad, jednostavno je više volio kad bi oni došli k njemu na selo. Poprilično je dugo vozio do grada. Čitavo je vrijeme razmišljao o gradu, o gradskom životu. Čudio se kako ljudi mogu živjeti toliko daleko od prirode, skoro izolirani od nje. Pitao se kada su ti ljudi zadnji put udahnuili svjež, nezagađen zrak. Naravno znao je da zrak u gradu nije toliko zagađen i da ljudi na rubovima grada udišu donekle čist zrak, ali je ipak vjerovao da se ništa ne može mjeriti s netaknutim zrakom koji on udiše na rubu šume. Primijetio je da, kako se približava gradu, sve postaje tmurnije, čak i tužnije. Trava s više nije činila toliko zelenom, a pjev ptica postao je tiši.

Kad je stigao u grad, brzo je našao zgradu u kojoj je, sa svojom obitelji, živjela njegova kćer Maja. Pozvonio je, a vrata mu je otvorio njegov devetogodišnji unuk Marin, koji mu je odmah skočio u zagrljaj. Nakon nekog vremena odlučio je povesti Marina u šetnju. Kad su šetali gradom, Jurica je primijetio da su svi zadubljeni u svoje mobitele, što je njemu bilo čudno jer je on svoj koristio samo za pozive najdražima.

Na kraju šetnje, sjeli su na drvenu klupicu vrlo blizu zgrade u kojoj je dječčić živio. Klupa je bila kraj malenog drva okruženog travom. Čovjek je slušao pjev ptica koji je bio jedva prepoznatljiv od sve buke. Rekao je svom unuku da poslušaj kako lijepo ptice pjevaju, no

na to je dječak odgovorio da ne čuje ništa. Tada je djed pokazao na jednu granu drveta i dječak je vidio da je tamo uistinu ptica.

Na tom je mjestu bilo mnogo ljudi, a isto su, kao i svi ostali, bili okupirani svojim mobitelima pa je Jurica htio nešto isprobati. Izvadio je iz džepa novčanik i iz njega jedan novčić. Bacio je novčić na pod da vidi hoće li itko primijetiti. Iznenadilo ga je koliko je ljudi utihnulo i okrenulo se prema mjestu odakle je dolazio zvuk palog novčića.

Tada se obratio svome unuku: „Cvrkut ptica i udaranje jednog novčića o pod su približno iste glasnoće, no ljudi čuju samo jedno od toga. Nije stvar u tome što čuju, nego u tome što odabiru čuti, na što obraćaju pozornost. To će uvijek biti ono što smatraju najvažnijim.“

Mariana Rođak

U paklu s Danteom

Odmah sam znala da ću ići u raj. Cijeli svoj život sam se ponašala lijepo prema svima i trudila se svima ugoditi. Raj je za mene bio jedina opcija i o tome nisam previše razmišljala.

Na peronu smrti ušla sam u prvi vlak. Pročitale su moje ime, a ja sam se udobno smjestila na prvom sjedištu. Kako smo krenuli dalje, na sljedećim stanicama sam očekivala ulazak volontera, vatrogasaca i ostalih dobrih ljudi. U vlak su ušla neka potpuno neočekivana lica. Većinom političari i teški zločinci. Posljednja osoba koja je ušla u vlak bio je Dante. Pitala sam ga zašto sam ja među svim tim ljudima, no on se samo nasmijao. Sigurno je nekakva greška, pomislila sam. Krenuli smo dalje. Pakao. Prva stanica, prvi krug. U sebi sam molila Boga da, ako je već suđeno, tu izađem. Izašli su nevjernici i vrata su se zatvorila. Moje ime nije bilo spomenuto. Pogledala sam Dantea, koji je i dalje imao kiseli osmijeh na licu. Nastavili smo dalje, a u zraku se sve više osjećala napetost. Drugi krug. Vidno veseli, zajedno su izašli grešni ljubavnici. Obilježje drugog kruga snažan je vjetar koji smo ogli osjetiti u našem vlaku. Vrata su se zatvorila, vjetar je prestao te smo krenuli dalje. Ogladnila sam i uzela sendvič. Čovjek do mene me zamolio da podijelimo obrok, no ja sam odbila. Ne želim svoju hranu dijeliti s nekim drugim. Jelo mi je prisjelo kad sam vidjela da su u trećem krugu proždrljivci. Već sam ustala sa svojeg mjesta, no Dante mi je rekao da sjednem. Još nije moj red za izlazak. Čovjek do mene otišao je u treći krug tako da sam u tom trenutku imala dva sjedala za sebe. Čovjeku koji je tamo sjedio, novčanik je ostao u vlaku. Uzela sam ga, ionako ga nikad ne bi mogao vratiti. Rekla sam Danteu da uzme sve što imam pod uvjetom da me izbavi iz ovog vlaka. Ponovno je uslijedio samo kiseli osmijeh. Isto sam ponudila vozaču te svoj novac obećala svima svima u vlaku ukoliko me uspiju izvući. Četvrti krug. Rasipnici. Moje ime ponovno nije bilo pročitano. Ostala sam na svom mjestu i pogledala na stražnja sjedišta vlaka. Tamo su bili propaliteti i zločinci. Razljutila sam se. Zar ja, koja cijeli život ne radim ništa pogrešno, mogu ovako završiti? Viknula sam na Dantea i opsovala sve njegove krugove. Peti krug. Srditi. Divno, pomislila sam, ovi krugovi kao da se stvaraju čim učinim nešto pogrešno, što za mene uopće nije uobičajeno. Smirila sam se te zaspala na svojem mjestu. Probudivši se, shvatila sam da smo prošli šesti i sedmi krug. Šesti krug je namijenjen za krivovjernike, a sedmi za nasilnike i ubojice. Drago mi je da sam zaspala, bar nisam mogla koga udariti i otići u taj krug. Osmi krug je za licemjere i lažne savjetnike. Pitala sam Dantea što sam toliko pogriješila i zar ću ja završiti u najgorem krugu. Čudno, odgovorio je. „Smiri se, vidiš da i one dobre proganjaju grijesi.“ Vjerojatno je mislio na mene, no nisam odgovorila ništa, već samo skrenula pogled. Deveti krug. Izdajice i hladnoća.

Ostala sam jedina u vlaku i bilo je više nego očito da ostajem ovdje. Moje ime nisu pročitali, no ja sam ustala. „Ostani sjediti!“, rekao mi je Dante. Objasnio mi je da me na ovaj put poveo kako bih uvidjela svoje grijeha i mogla ih ispraviti. Rekao mi je da ne mogu u raj. Klimnula sam, no nisam htjela ni u pakao. Zamolila sam vozača da zaustavi vlak kako bih mogla izaći. Izašla sam iz vlaka razočarana razvojem događaja poslije smrti. Odlučila sam nastaviti hodati pustim površinama. Činilo se kao hod po oblacima. Dugo sam hodala, no u daljini nisam vidjela ništa novo i dosad neviđeno. Nakon još nekoliko kilometara hoda, onako izmorena, ugledala sam stanicu. Odlučila sam pričekati sljedeći vlak i ući u njega za koji god smjer išao. Vlak je došao ubrzo. Vozač me pogledao sumnjičavo i tražio me da se predstavim. Nakon što sam izgovorila svoje ime, iza vrata se pojavio Dante. Rekao je da me u ovom vlaku čekao od početka puta i da se udobno smjestim. Uplašila sam se da je to ponovno onaj isti vlak za pakao, no nakon što sam ušla vidjela sam natpis. Velikim je slovima pisalo „čistilište“. Iznenadena, sjela sam na meni predviđeno mjesto i vidjela da me ovoga puta okružuju manje stravični ljudi. Na glas sam izgovorila: „Izgleda da svi imamo neke nama nepoznate grijeha, no sada ih stvarno želim ispraviti.“ Dante mi je namignuo i rekao vozaču da krene. Izgleda da me ovoga puta očekuje nekakvo potpuno drugačije putovanje.

Lucija Smes

U životu je važno biti iskren

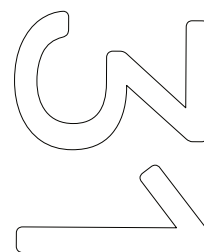
Zovem se Jan. Daltonizam me prati već sedamnaest godina. Prati me od rođenja. Od rođenja teško raspoznajem boje i to mi je uvijek stvaralo probleme, a sada sjedim ovdje za kuhinjskim stolom s parom naočala koje mi mogu dati sposobnost da vidim boje, ali oklijevam da ih stavim.

U tišini i samoći promišljam o samim bojama. Sada mi je plava najdraža boja jer ostale ne razlikujem. Plava je za mene posebna jer je jedina boja koja mi pokazuje svoje pravo lice. Cijenim to jer ipak nisam u potpunoj zabludi u vezi boja, nisam u potpunome mraku. Kada bih znao pravi izgled svih boja, svijet bi bio tisuću puta ljepši. Poznavanje boja otvorilo bi mi tolike mogućnosti i tolike ljepote u životu. Dakle boje su poput ljudi. Iskrenost ljudi otvara tolika nova vrata u odnosu. Sama istina povezuje nas na novom nivou. Iskrenošću pokazujemo nekome da imamo povjerenja u njega i da nas nije strah mišljenja te osobe. Kada bih poznavao boje i ja bih se na isti način povezao s njima. Razumio bih svaku emociju koju nosi različita boja. Zato i volim plavu boju. Podsjeća me na najbliže prijatelje koji su uvijek iskreni jer je plava boja jedina iskrena prema

meni. Ostale boje su dakle poput lažljivih ljudi. Skrivaju svoju istinu kao nesigurni lažljivci s niskim samopouzdanjem. No je li ponekad u redu biti lažljivac? Ponekad ljudi lažu jer je istina bolna i žele zaštititi ljude koje vole. Ponekad ljudi prešute istinu jer ono što ne znaš ne može te povrijediti i tako zaštite sebi drage. Možda se zato boje skrivaju preda mnom i odbijaju biti iskrene. Možda su ružne i ne žele mi pokazati takvu istinu. Postoje ljudi prema kojima uvijek možemo biti iskreni. Još nisam odlučio jesam li ja jedan od njih. Želim li ja saznati istinu boja koja bi mogla biti ružna i povrijediti moje oči? Želim li ja lažljivcima dati do znanja da me istina ne može povrijediti? Bez nekih istina može se živjeti. Možda ne bih trebao vidjeti boje. Iskrenost mi je ipak važna i istina bi mi pomogla, a ako mi se i ne bi svidjela naučio bih s njome živjeti. Koliko god da je istina teška i bolna, s njome se može naučiti živjeti.

Odlučio sam. Pred sebe stavljam spektar boja i naočale za vid boja. Stavljam naočale. Prvi put vidim boje onakve kakve zapravo jesu. Svaka je različita poput ljudi, kao da gledam u spektar ljudi. Ti su ljudi za mene bili lažljivci, no sada vidim njihovu istinu. Plava je stala iskrena, crvena mi je pokazala svoje sramežljivo rumenilo, zelenu i narančastu doživljavam na novi način. Žuta mi se ipak ne sviđa. Ona je poput osobe s kojom se ne slažem. To nije važno jer ću s njom naučiti živjeti i prihvatit ću je. Važno je biti iskren i, koliko god istina može biti teška, s njom se može živjeti. U životu se isplati biti iskren.

Željko Zebec

Franz Kafka – Velik Čovjek

Jeste li se ikad susreli s osobom koja se ponašala poput enigme? Imao sam takav sličan dojam kad sam saznao za poznatog pisca kojeg su mnogi opisali kao misterioznog i zagonetnog. Zvao se Franz Kafka. Dopustite mi da vam približim njegovu sposobnost kao pisca i svoje spoznaje o njemu.

Najznačajnija djela Franza Kafke, njegovi romani i pripovijetke zastrašujuće su i opresivne priče. U njima se likovi pronadu u fantastičnim situacijama koje nisu nimalo milostive. Procesi bez objašnjenja koji razaraju i uništavaju dio po dio sve što je nama drago. Svijet koji slika Kafka okrutan je i nemilostiv, prepun čovjeku nerazumljivih procesa i mehanizma patnje, koji iscijede svu nadu iz čitatelja. Ali postoji jedna pripovijetka koja nije ništa od toga. Pripovijetku nije napisao Kafka, nego je pripovijetka opisala Kafku. Tu je priču ispričala Dora Diamant, jedna od Kafkinih ljubavnih partnerica i, iako se ne zna je li priča istinita, ona pokazuje da je Kafka mnogo više negoli naizgled ciničnog i pesimističnog pisca, kojeg mnogi otpisuju. Priča govori o tome kako je Kafka jednog dana šetao parkom i naišao na uplakano djevojčicu. Djevojčica je izgubila svoju lutku i bila je naizgled neutješiva. Kafka joj kaže da nije ona izgubila svoju lutku, nego da je njezina lutka otišla u pustolovinu. „Zapravo, ostavila je pismo kod mene doma i rekla da ti ga dam! Evo, idem ja odmah po pismo!“, kaže Kafka. Kafka je od tog dana počeo pisati pisma iz perspektive lutke; svako bi pismo dao djevojčici kako bi znala o pustolovinama njezine lutke. Nakon nekoliko pisama, Kafka je kupio novu lutku i dao ju djevojčici. Nije bila ista, naravno, ali Kafka kaže da su lutku promijenile njezine pustolovine.

Jeste li se ikad susreli s osobom koja se ponašala poput enigme? Imao sam takav sličan dojam kad sam saznao za ovu priču o Kafki i njegovom dobrom djelu. Netko za koga sam mislio da je jednolični cinik, zapravo je bio brižna i domišljata osoba. Ja smatram Kafku velikim čovjekom. On je vidio svijet kao okrutan i nemilosrdan, ali je ipak davao sve od sebe kako bi bio dobra osoba. Svi Kafkini poznanici opisali su ga kao čovjeka apsolutne istine, koji je rado pomagao prijateljima u nevolji. Kafka je bio osoba koja se trudila da čini dobro čak i u najmračnijim situacijama. On je utješio uplakano dijete na fantastičan način, pokazujući svoju velikodušnost, unatoč tome što je vidio svijet kao pesimist. Da pogleda u beskonačnost i neizbježnost okrutnog svijeta i viče: „Ne! Ja ću raditi dobro! Briga me za neizbježnost tuge! Ja ću biti dobra osoba!“.

Ivor Roštan, 4.a

Gdje je ljubav?

Ljubav je najjača sila na svijetu. Ona pomiče planine, zadire u najdublje ponore, nemoguće čini mogućim. Uvijek u nama budi poriv da budemo bolji.

Danas je popularno govoriti kako nema ljubavi, kako se izgubila i sakrila. Pa gdje se ljubav sakrila? Ljudi vole u drugima promatrati i izdvajati loše osobine. Vole osuđivati druge prema njihovom izgledu, hodu ili govoru. Također, vrlo je popularan pojam posebnosti, u kojem nam se servira "originalnost", a kad nešto učinimo drugačije od većine, bivamo osuđeni. Okovali smo svoje umove društvenim mrežama. Uspoređujemo se s drugima i pitamo zašto ne možemo biti poput njih i pritom, nažalost, zaboravljamo svoju istinsku posebnost. Često se kaže: "Ako nije na fejsu, nije se dogodilo.". Uvodimo stotine tisuća ljudi u naše živote i očekujemo da će nas svi oni voljeti, poštovati. Uveli smo pojam srodnih duša. Srodna bi duša bila osoba koja nas bezgranično voli, nadopunjuje, čini boljom

osobom. Međutim, to nije osoba koja je naše privatno vlasništvo, koja bi trebala podlijegati našim potrebama ili osoba zbog koje zaboravljamo sve ono što smo bili prije negoli smo je uveli u naše živote. Ta osoba ne mora biti naš bračni ili ljubavni partner, to mogu biti prijatelji, štoviše, osobine srodne duše trebali smo pronalaziti duboko u sebi. Trebali bismo sami sebe bolje upoznati i suočiti se s onim što se nalazi ispod vanjskog izražaja. Sami sebi biti podrška, prihvaćati se takvima kakvi jesmo. Ne se bojati samoće i živjeti u strahu od neuspjeha, kojih će, nažalost ili na sreću, u životu uvijek biti. I nikad ne bismo smjeli živjeti bez svojih voljenih. Zato se ljubav nije sakrila ili izgubila. Samo smo mi uzeli pogrešne naočale za promatranje svijeta kroz njih.

Ljubav je živa, ona je kao energija koja prelazi se jednog tijela na dugo i nikada ne prestaje. Na nama je da ju primimo i prenosimo dalje.

Petra Cik

Gregor Samsa trebao je biti mrav

Kafka je avangardni književnik, napisao je pripovijetku „Preobražaj“ ili „Preobrazba“, u kojoj je glavni lik Gregor Samsa. Gregor je imao težak život, zarađivao je za svoju obitelj koja ga nije cijenila. Naposljetku se pretvorio u beskorisnog i ružnog kukca, žohara ili nešto slično.

Umjesto žohara, zašto se Samsa nije pretvorio u mrava? Mravi su također kukci, ali vrijedni i korisni. Samsa je bio vrijedan, najvredniji u svojoj obitelji, zapravo jedini koji je radio i borio se da uzdržava svoju obitelj. Zašto se Samsa pretvorio u beskorisnu životinju, žohara? Mravi nisu beskorisni, Samsa im više liči. Mravi mogu nositi do tri puta teže stvari od njih samih pa je, na neki način, Samsa nosio tri teške stvari na svojim leđima; majku, oca i sestru. Majka se plašila svog sina Gregora kad je bio žohar, ali da je bio mrav, ne bi bio toliko strašan. A možda bi imao i bolje odnose sa svojim ocem. Mravi su vrlo mali i izgledaju beznačajno na ovom svijetu; Samsa je također izgledao beznačajno. Uvijek je radio, nije ga bilo kod kuće, kao da ne postoji. Uglavnom su ga primjećivali samo kad je bio punih džepova, ali prije negoli je umro, on je bio samo teret. Kad je Samsa umro, to nije puno utjecalo na njegovu obitelj s emocionalne strane. No, svakako im je njegova smrt promijenila život; zaposlili su se i njegova obitelj je ta koja više nije bila beskorisna.

Ne znam je li Kafka znao za mrave ili se samo bavio proučavanjem žohara, ali mislim da bi Gregoru puno bolje pristajalo biti mrav nego žohar. Gregorove vrijednosti puno su sličnije onima mrava nego žohara.

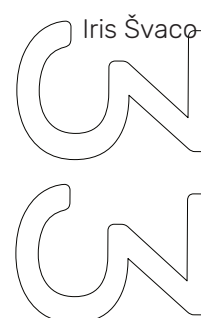
Gabrijela Dautanec

U životu je važno biti iskren?

Iskrenost? U njoj se nerijetko krije zamka. Iz nekog razloga uvijek je lakše posegnuti za laži. Slatkom, malom laži. Ili je ipak bolje jednostavno prešutjeti. Jer ono što ne znaš ne boli, zar ne?

Svi mi ponekad lažemo, željeli mi to priznati ili ne. Iskrenost boli. Pa zar nije onda lakše reći laž? Na primjer, prijateljica je otišla k frizeru i skratila svoju kosu. Više nema dugu kosu, već ima kratku, bob frizuru. Ne stoji joj baš najbolje. Kad nas pita za naše mišljenje, imamo dvije opcije. Prva je reći istinu. Kažemo joj da nam je bila ljepša s dugom kosom. Tako ćemo je povrijediti, ali ćemo biti iskreni. Možemo joj i lagati. Jednostavno kažemo da sad izgleda puno bolje i da joj nova frizura savršeno stoji. Tako će ona biti sretna. Jedini je problem što smo lagali i nismo bili iskreni. Mi ljudi možemo postati ovisni o govorenju laži. U razgovoru automatski rećemo laž, bez ikakve potrebe za tim. Kasnije se pitamo zašto smo lagali. Ali ne možemo prestati. Govorenje laži postalo nam je navika. Laž može stvoriti veliki problem. Problem s lažima je taj što uvijek dolaze u paru. Ti parovi zatim imaju svoju djecu, unuke i zatim se nastavljaju širiti. Uzmimo za primjer upoznavanje s nekom novom osobom. Tijekom upoznavanja spomenemo npr. svog ujaka. Kažemo kako se bavi nečim jako zanimljivim. Rećemo da je pilot i da radi za najveću aviokompaniju na svijetu. U stvarnosti se bavi nečim uobičajenim i nimalo posebnim. Slagali smo zato što smo htjeli izazvati divljenje sugovornika. Zatim kažemo da nas je prije dvije godine vodio u Ameriku. Tada nastavljamo nadopunjavati našu laž. Do idućeg se dana više ni ne sjećamo što smo sve rekli. Problem nastaje kad idući put sretnemo tu osobu (sugovornika iz priče). On ili ona može nas upitati npr. kako je naš ujak ili gdje trenutno putuje. Ako se ne sjetimo naše laži i upitamo: „Pa gdje bi putovao?“, osoba će znati da smo joj lagali. Tada će nas ta osoba smatrati lažljivcem i više neće imati povjerenja u nas, niti će nam vjerovati. Mogli smo biti iskreni odmah u početku, ali tad ne bismo ispali „cool“. Ponekad mislimo da je bolje prešutjeti. Tada nismo lagali, ali nismo ni bili iskreni.

Je li u životu važno biti iskren? Naravno da je, ali uvijek postoje iznimke. Neke male, bijele laži možemo ponekad koristiti. Osobito onda kad znamo da bismo istinom povrijedili nekoga. Premda, ne smijemo dopustiti da nam govorenje laži ili prešućivanje bitnog prijeđe u naviku. Važno je skupiti snagu i izgovoriti istinu. Jer, koliko god istina bila bolna, ona je stvarnost, a od stvarnosti ne možemo pobjeći, koliko god se trudili.

„Još Hrvatska ni propala, dok mi živimo...”

Ljudevit Gaj

Mnogima znani stihovi uglazbljene budnice Ljudevita Gaja „Horvatov sloga i zedinjene”; zastarjela ili ipak još uvijek aktualna tema jezične situacije u Hrvatskoj?

Kada smjestimo navedenu budnicu u kontekst vremena u kojem je nastala, nije teško shvatiti što je tada predstavljala. Naime, vrijeme ilirskog pokreta dobro je znano kao razdoblje svojevrsne pobune protiv jezičnog stanja tadašnjeg doba. U najmanju ruku, jezičnoj situaciji u Hrvatskoj nisu cvjetale ruže. „Opkoljena” utjecajima jezika okolnih zemalja, Hrvatska se nije snašla u protivljenju stranim utjecajima, već je dopustila takozvani „melting pot”, odnosno miješanje drugih kultura. Ovu budnicu možemo doživjeti kao predvodnicu propagande za korištenje jedinstvenog jezika – hrvatskog jezika. Kao takva, nije slučajnost što je napisana rukom vođe ilirskog pokreta, Ljudevita Gaja. U uvodu ovog eseja navedeno je kako je ova budnica uglazbljena, pomoću čega je želja za jedinstvenim jezikom postala mnogo veća od puke centralističke želje. Na neki način, možemo kazati da je postala disperzna ili raspršena želja. Time je u najvećoj mjeri pobuđena svijest, koja je u konačnici dovela do ozakonjenja hrvatskog jezika kao službenog.

Što se tiče situacije današnjeg vremena, vrlo se lako stihovi pjesme „Horvatov sloga i zedinjenje” mogu aktualizirati. Kada bismo pogledali statističke podatke o promjeni broja stanovnika u Hrvatskoj ili o stopama emigracije i imigracije, došli bismo do sljedećih konkluzija. Hrvatsku dijasporu danas čini više od dva i pol milijuna ljudi, što je oko 60% današnjeg ukupnog stanovništva matične države. Uzmimo u obzir odljev mozgova, koji jača iz godine u godinu, dolazimo do četvrtog stupnja emigracije, odnosno izumiranja. Odseljeni zaboravljaju hrvatski jezik zbog smanjene uporabe (osim, recimo, gradišćanskih Hrvata), a uz to, svakodnevno se riječi našeg jezika zamjenjuju internacionalizmima. Čuti izreku da će uvijek biti domovine dok ima ljudi koji se koriste njezinim jezikom, danas je gotovo nemoguće i teško. Teško, jer obistinjuje se neizrečena misao koja ju prati, a to je da, ako nema ljudi koji govore jezikom domovine, nema više ni nje same.

Za mene stihovi ove budnice nisu i ne trebaju biti zakopani kao dio prošlosti. Trebamo se zadubiti u te stihoveavnog devetnaestog stoljeća, sjetiti se što izvorno znače te ih manifestirati i u sadašnjosti i u budućnosti. Slijedeći ovaj put, stihovi neće govoriti „Još” već „Nikad Hrvatska neće propasti!”.

Luka Rogoz

Jesen z Franom

Jesen, to lijepo godišnje doba. Vrijeme kada zriju plodovi, pada lišće i neke životinje započinju svoj zimski san. Sve te ljepote opisane su u Franovim pjesmama. Fran opisuje jesen u Podravini pa znam da je sve što je napisao istina.

Često šećem poljima ili odem u vožnju biciklom do djedovog vinograda. Volim otići u prirodu jer se tamo osjeća spokoj i sve je mirnije i opuštenije. Fran je znao to prepoznati i cijiniti. Neke od njegovih pjesama posvećene su jeseni; Crn-bel, Grozdje, Kum Martin, Pod breskvami, Jesenski veter ili V mraku. Svaka je ta pjesma posebna i daje nam poseban ugođaj. Dok čitam njegove pjesme, u mislima se vraćam u neka prošla vremena i stvaram sliku o tome kako je nekad bilo. Mislim da se u prošlosti više cijnila priroda,

a vinogradi i polja bili su mjesta gdje su se ljudi sastajali i družili. Doba u kojem se boravilo u prirodi, a ne ispred TV-a. Doba u kojem nije bilo toliko tehnologije čini mi se boljim. Fran je živio u doba kada se priroda primjećivala i kad se u njoj uživalo.

Kao i sva godišnja doba, i jesen je posebna. U jeseni treba uživati jer se tada pojavljuju zadnje tople sunčeve zrake koje se neće pojaviti sve do proljeća i zreli plodovi koji će se pojaviti tek iduće godine. Kad dođe snijeg i hladnoća, jesen će živjeti samo u Franovim pjesmama

Matea Tomec

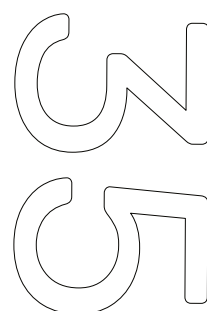
Avangarda u 21. stoljeću

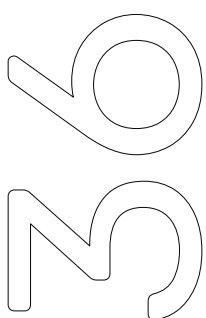
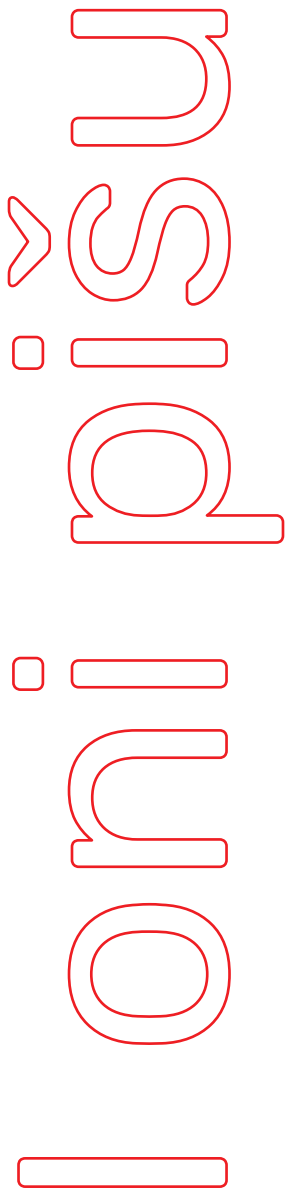
Živimo u svijetu u kojem je jedino prihvatljivo izgledati kao i svi ostali, ponašati se kao i svi ostali, biti kao i svi ostali. Svako odstupanje od društvenih nepisanih pravila završava prijezirnim i osuđujućim pogledima, komentarima i ogovaranjima.

Još početkom 20. stoljeća javlja se avangarda sa svojim raznim pravcima u svim područjima umjetnosti te u potpunosti odstupa od tradicionalnog i do tada prihvatljivog. Umjetnici slobodno pokazuju svoje ideje, snove i zamisli, veličaju antiljepotu i alogičnost. Smatra se da je svijet danas, u 21. stoljeću, uvelike napredovao u znanostima, tehnologiji i ljudskom znanju općenito. Čovjeka se smatra najinteligentnijim i najrazvijenijim do sada, ali i danas, stotinjak godina nakon pojave avangarde, nisam sigurna koliko je prihvaćena i prakticirana od strane ljudi. Ljudi se i dan – danas zgražaju nad osobama ružičaste kose ili obuvenima u dvije različite čarape, iako svi ističemo individualnost i to da smo svi različiti i da je to u redu. Tužno je to što je čovjeku potrebno toliko vremena da bi prihvatio nešto novo. Još tužnije je to da ljudi koji su drugačiji i ponose se time, često to ne pokazuju jer se boje osude drugih ljudi. Ljudi se drže određenog kalupa, isto se oblače i govore, a to je upravo način na koji naše društvo zaostaje. Najveće ideje i otkrića nisu nastale zato što su ljudi radili nešto uobičajeno, već zato što se nisu bojali eksperimentirati i učiniti nešto drugačije od ostalih. Ljudi 21. stoljeća trebali bi se ugledati na umjetnike s početka 20. stoljeća te živjeti svoj život punim plućima na koji god način žele. Progovarati o svojim stavovima, izražavati svoja mišljenja, baviti se čime god žele i našminkati se i obući upravo onako kako im se sviđa i kako se osjećaju najbolje.

Međusobne bismo podrugljive poglede i osude mogli zamijeniti prihvaćanjem stvarnosti da je danas sve normalno te da pravila u tom smislu ne postoje. Avangardu prakticirati i danas i nadalje jer je upravo to način na koji se svijet i ljudi mogu razvijati i napredovati.

Ema Vlahović

Naš ravnatelj Tomislav Ostojić zanima se za razne stvari, a neki od nas znaju da i slaže riječi u stihove i piše priče. Ovom pričom natjecao se na natječaju đurđevačke gradske knjižnice 2017. za priču s đurđevačkim motivima i bio najbolji u konkurenciji odraslih natjecatelja.

Šal od svile

Pijesak je upijao tu crvenu mrlju, taj dio čovjeka, a nije trebalo biti tako. Obično vrijeme pokrije i sakrije sve, ali ovog puta tu je pijesak, stari krvavi pijesak. Oči su mu gledale u daljinu kao da ignoriraju život koji ga polako napušta, usta su odavno odahnula, jedino što razbija taj stop pritisnut na nečijem životu je krv koja još uvijek curi niz desnu stranu njegovog lica, a nije trebalo biti tako.

Ja sam bio pogrešan, kad sam ti stavio ruku na rame...

Kako je do toga došlo? Propitivao se je dok je hodao Đuriševićevom, pokraj groblja – e, groblja, a magla se lijepila na sve. Čovjek bi vjerojatno mogao hodati po toj magli, kad bi se usudio. Nije ubrzavao korak, jer znao je kamo ide i znao je da će tamo doći hodao on brzo ili ne. Pločnik je bio natopljen kišom, a tamo gdje bi magla svoju tešku ruku malo odmakla, oblaci bi pokazali da za Đurđevac sprema još barem dan-dva kiše. Kiša mu nije smetala, iako nije imao kišobran. U glavi je vrtio njenu priču, njene riječi...

... i tamo je držao dugo i govorio riječi.

Vidio je on i njene suze, vidio je i kako se njoj tresu ruke. Vidio je da u njoj njega/nje nema i vidio je i sebe kako je s njom/njim otišao.

Vidjela je ona kako on, kao teretni vlak koji unatraske se kreće, stoji pored nje, a nestaje u magli. Stavio je njenu bijelu, vlažnu ruku u svoju tamniju.

Želio je njezin miris, želio je pogled i tople ruke. Udahnuo je, ukrao je posljednju put miris njen, rukama svojim nježno joj primio glavu i njenu plavu kosu odmakao sa čela. Za uzvrat će joj ostaviti poljubac i otisne ga polako i pun pažnje, kao što joj je prilazio dok su se upoznawali, i osjeti njen strah. Prstom lagano podigne bradu i po posljednji put se nasmije onako kako samo on zna. To će joj trebatibiti dosta, to je jedino što on ima i jedino što joj može dati. Kada se okrenuo i shvatio da je više nemaveć je bio na drugoj strani ceste. Već je skrenuo u Đuriševićevu, već je išao prema groblju.

Ja sam bio pogrešan, kad sam tražio da mi kažeš koja si strana...

Nije bio ljut, nije bio niti tužan, to je sve ostavio iza sebe. Već na Kajićevom mostu, tamo gdje joj je prvi puta prišao s biciklom i osmjehom punim bijelih zuba, i sebe je ostavio. Malo je zastaopotapšao po nogama i prsima tražeći cigarete i upaljač. Izvukao, zapalio i otpuhnuo dim premapodravskoj magli. Vratio je cigarete u unutrašnji džep, a upaljač u traperice koje su odavno pokazivale tragove nošenja, ali bile su za ovu prigodu čiste. Ponovno je polako krenuo.

... postoje pravila igre, ti znaš da ne možeš sama.

Mrzio je smrad gnojnice iz kanala pokušavajući to zamijeniti s

mirisom zadnjeg proljeća i onim sijenom šuškvim, mirisom njene sreće i strahom koji kao da želi iskočiti iz grudi. Tog popodneva, nikad mu Stari grad nije izgledao tako grandiozan. Nikad se nije osjećao kao kod kuće, kao tog popodneva. Uvijek se smijao cijelim licem, tada je mislio da će mu se raspasti. Skrivao je to od svih pa čak drugoga dana mu se učinilo, kako je uspio to sakriti i od sebe. Ali njen svjetlucavi osmijeh na stepenicama srednje škole mu je potvrdio da nije računao da nju ne može od sebe sakriti.

Ispod svih tih zastava, što vijore svud oko nas, ne postoji mjesto...

Kao uklesano u kamen u rukama mu je još otisak njenog tek procvjetalog trbuščića i njeno klimanje glave na njegov ozareni pogled. Nije bilo pomisli što bi trebali napraviti, jer njihov put je bio iscrtan na tom trbuščiću. Picokijada je grmjela u pozadini dok su oni bez riječi koračali prema svojoj priči.

... gdje mogla bi stati, visoko dignuti ruke i pjevati našu pjesmu!

Brisala mu je krv s usnica i ljubila krvave ruke, a on niti tada nije skidao osmijeh s lica. On taman, musav, a ona bijela... Njemu je bilo sve to jako zabavno, jer mu je u onim lutanjima Dravom vodena vila prišapnula da ne brine, da je to samo igra. Nije se ljutio ni na njenog oca koji je posramljeno sklanjao glavu kad bi ga sretao, ni na njenu majku što bi mu sramežljivo prišla u trgovini i gurnula novce za kavu. Nije se ljutio niti na njezinog brat koji mu je raskrvorio usnicu. Sve je to samo igra, ponavljao je riječi dravskih vila.

Protiv volje umješan u staru zavjeru strana, u staru zavjeru nada...

Kako samo jedan trenutak može značiti više od života. Kako samo jedna kap mržnje, kao ulje u vodi, uništi cijelu bistrinu sreće. I odluka je pala na taj dan kada je i nebo pomislilo da navuče svoju sivu presvlaku za smrt. I odluka je maknula put s trbuščića i nacrtala drugi, kraći. Sve je samo igra, ali i igra ima svoj kraj. Pogledajmo kraj ravno u oči. Koračao je sve sporije kao da želi odgoditi svoj dolazak na mjesto odlaska. Išao je prema pijescima, krvavim pijescima, kako bi još jednom oni pokazali svu svoju raskošnu boju.

... ja sam jednoga dana slučajno našao put.

Vjetar je bacao pijesak ravno u lice, a šal od svile šamarao ga je, ali njemu to nije smetalo. Nije mu smetao niti hladan metal na

sljepoočnici.

Ispod svih tih zastava što vijore, kapi s oboda, sada padaju na uže i gun.

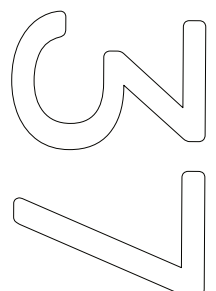
Ja sam slobodan!

Zvuk nije čuo, samo je povukao obarač.

Nek' s moga vrata vijori šal od svile.

Tomislav Ostojić
Profesor informatike i pedagogije,
ravnatelj naše Gimnazije

Prijevodni međunarodnog jezika esperanta

Međunarodni jezik esperanto spada u one ideje i projekte koje su favoriti časopisa Zamisli! To su ideje i projekti koji su zamišljeni da poboljšaju naš svijet, ideje koje provođenjem u djelo uistinu mijenjaju naš svijet, koje nam uistinu daju mogućnost da se svijet poboljša, neki bi rekli civilizira, a mi bismo rekli uljudi, jer smo i te kako svjesni da je čovječanstvo napredovalo u tehničkom pogledu, ali da ne zadovoljavamo onu ponosnu odrednicu homo sapiensa – mudrog čovjeka.

Ludvig Lazar Zamenhof od ranog je djetinjstva sanjao o tome da ljudima omogućiti da se međusobno bolje razumiju pomoću neutralnog međunarodnog jezika, umjesto da se mrze jer se ne razumiju, a onda niti ne poznaju. On, naravno, nije jedini sanjao o tome, niti je jedini radio na takvom projektu, ali je, po svemu sudeći, najviše uspio u tome. Stvorio je neutralan jezik na temeljima leksika indoeuropskih jezika, ali s tako jednostavnom gramatikom i s tvorbom riječi koja ga čini isto tako jednostavnim i lako usvojivim da se je u svijetu od njegove pojave 1887. godine stvorila bogata međunarodna zajednica govornika esperanta s mnoštvom društava i organizacija. Kako govornika esperanta ima na svim stranama svijeta, esperantska kulturna zajednica uživa i u bogatoj prijevodnoj književnosti; svi nastoje predstaviti domete svojih nacionalnih književnosti, što se posebice odnosi na male kulture. Na taj način esperantisti vrlo često imaju dodire s kulturama iz kojih su prijevodi na nacionalne jezike rijetki. Osim toga, esperanto često funkcionira i kao jezik – most; tako je prvi prijevod iz hrvatske književnosti na kineski jezik bio prijevod Šimunovićeve „Alkara“ preko esperantskog prijevoda, a „Čudnovate zgode šegrta Hlapića“ Ivane Brlić Mažuranić u jednom su takvom projektu 1998. prevedene na esperanto, a zatim na japanski, perzijski, bengalski i korejski i objavljeni u vrlo velikim nakladama.

Osim prijevoda, esperantisti od samog početka stvaraju i originalnu književnost na esperantu pa će to oboje biti predmet našeg interesa u ovoj rubrici.

Selma Lagerlöf

LEGENDA O PTIČJEM GNIJEZDU

Hatto, pustinjač, stajao je usred pustoši moleći se Bogu. Puhalo je pa je njegova duga brada i čupava kosa vjorila oko njega kao rastrgani čuperci trave na vrhu stare razvaline. No, on ne sklanjaše kosu s lica, niti je zaticao bradu za pojas, jer mu ruke bijahu podignute na molitvu. Od izlaska sunca njegove koščate ruke bijahu uperene u nebo jednako neumorno kao što drvo onamo usmjerava svoje grane, a on je namjeravao stajati tako do večeri. Velika bijaše stvar za koju je molio.

On bijaše čovjek koji je mnogo iskusio od zla ovoga svijeta. I sam je proganjao i mučio, ali progoni i mučenja drugih bijahu njegova sudbina, više nego što je mogao izdržati. Otišao je u veliku pustopoljinu, iskopao sklonište na obali rijeke i postao sveti čovjek, čije su se molitve slušale kod Božjeg trona.

Hatto, pustinjač, stajao je na riječnoj obali izgovarajući najvažniju molitvu svojega života. Molio je Boga da dopusti dolazak Sudnjeg dana na ovaj zli svijet. Zvao je anđele s trubljama da obznane kraj kraljevstva grijeha. Zvao je valove mora krvi da potope grešnike. Zvao je kugu da mnoštvom leševa napuni grobnice.

Oko njega bijaše pusta poljana. Ali, nešto više na obali stajala je stara vrba kratka debela, koje se pri vrhu raširilo u veliku, glavi sličnu kvrgetinu, iz koje su izrastali novi, svježezeleni snopići grančica. Svake bi jeseni stanovnici u

ovoj neplodnoj ravnici ogoljeli drvce, ali bi svakog proljeća drvo ispružilo nove izdanke, koji bi za vjetrovitih dana lepršali i mahali oko njega, kao što kosa i brada lepršahu oko pustinjaka Hatta.

Ptice pastirice, koje su običavale praviti svoje gnijezdo na samome vrhu vrbine kvrge, među grančicama koje su rastle, namjeravahu započeti gradnju upravo toga dana. No, nisu mogle naći mirno mjesto među granama koje su ih nemilice bičevale. Leteći su donijele djeliće trske i korijenja, te predzimskog šaša, ali su morale odletjeti ne obavivši zadatak. Tada primijetiše starog Hatta, koji je žarko molio Boga da vjetar postane sedam puta snažniji kako bi ptičje gnijezdo bilo zbrisano, a orluše uništeno.

Današnji ljudi, sigurno, ne mogu niti zamisliti koliko je sličan mahovini, suh, koščat i crn, i nenaličan čovjeku mogao biti takav stanovnik pustoši. Koža mu na čelu i obrazima bijaše tako napeta da mu je lice sasna nalikovalo lubanji pa je samo bljesak u dnu očnih šupljina svjedočio da živi. A i suhe mišice ne davahu punoće tijelu; podignuta, gola ruka sastojala se tek od nekoliko tankih kostiju, presvučenih dronjavom, blatnjavom, kori drveta sličnom kožom. Nosio je staru, tijesnu, crnu monašku halju. Bio je opaljen od sunca i pocrnio od blata. Samo njegove kose i brada bijahu svijetle, izbijeljene od kiše i sunca, dok nisu dobile istu boju koju ima donja strana vrbinih listova.

Ptice koje su letjele uokolo i tražile gnjezdište vjerovahu da je Hatto, pustinjač, druga stara vrba, kojoj je rast prema nebu zaustavila sjekira i pila, jednako kao i kod prve vrbe. One ga obletješe više puta, odletješe i vratiše se, upamtiše put k njemu, uzeše u obzir njegov smještaj s obzirom na grabljivice i vjetrove, vidješe da je dosta neprikladan, ali se ipak odlučije za njega zbog blizine rijeke i čuperaka šaša – smočnice i građevnog materijala. Jedna se od njih brzinom strijele spusti na njegovu ispruženu ruku i ostavi tu svoj korjenčić.

Vjetar se zaustavio na tren te korjenčić ne bi odmah odnesen; no pustinjakova molitva ne prestajala. "Bože, razori uskoro ovaj svijet mana, da ljudi ne bi imali više vremena povećati svoje grijeh! Nerođene spasi od života! Za žive nema spasa!"

Zapuhalo je ponovno i korjenčić jc odletio iz velike koščate pustinjakove ruke. No, ptice se vratiše i pokušale smjestiti temelje novog doma među prste. Najednom se savio tvrdi, blatnjavi palac nad tim djelićima i učvrstio ih, a četiri se prsta nadsvođe iznad dlana, tako da on postade mirno gradilište. No, pustinjač je nastavljao moliti.

"Gospode, gdje su plameni oblaci koji razoriše Sodomu? Kada ćeš otvoriti nebeske izvore i podići Noinu arku do vrha Ararata? Nisu li tvoje posude strpljenja ispražnjene i bokali milosrđa ispijeni? Gospode, kada ćeš doći iz svojeg raspuklog neba?"

I pustinjaku se Hattu pokazaše grozničave vizije sudnjega dana. Zemlja je drhtala, a nebo se žarilo. Pod crvenim je nebom vidio crne oblake ptica u bijegu, po zemlji je jurila tutnjeća, blejeća rijeka životinja.

No, istodobno, dok je duša bila zauzeta tim strahotnim vizijama, njegove oči počеше slijediti let ptičica, dok su one brzinom munje letjele amo-tamo i, cvrkućući, zadovoljne stavljale nove grančice u gnijezdo.

Starac nije niti pomišljao na pokret. Dao je zavjet da će moliti nepokretno i podignutih ruku, da bi tako primorao Gospoda da posluša njegove molitve. Što je njegovo tijelo više slabilo, to su intenzivnije bile vizije koje ispunjavahu njegov mozak. Vidio je kako se ruše zidine gradova i razaraju ljudski stanovi. Kričeće, strahom zahvaćene mase ljudi trčahu pored njega, a za njima su jurili anđeli osvete i razaranja; visoki i strogi, lijepih lica, u srebrnim oklopima, jašući crne konje i mašući bičevima ispletenim od svijetlih munja.

Malene su pastirice marljivo gradile čitava dana i dobro napredovale. Na ovoj pustopoljini punoj čuperaka s nesavjetljivim šašom i pored ove rijeke s njezinim rogozima i trskom nije nedostajalo građevnoga materijala. Nisu imale vremena ni za podnevni odmor, niti da zastanu kad se počela spuštati večer. Zagrijane od gorljivosti i veselja, letjele su neprestano i prije kraja večeri gotovo sagradiše svoj novi dom.

No, prije dolaska večeri, pustinjač nehotice sve više upravljalaše svoje oči prema njima. Slijedio ih je za njihova leta, predbacivao im kada bijahu nespretni, razdraživao se kada bi ih vjetar onemogućavao i nije odobravao da užiju bilo kakav odmor.

Sunce je zalazilo, a ptice odletješe da se odmore u svojim domovima među trskom.

Ako uvečer idete preko pustopoljine, sagnite se k zemlji, dok vam lice ne bude u razini čuperaka, i vidjet ćete kako se čudan obris ocrtao na pozadini svjetlog zapada. Sove velikih, okruglih krila žure nad ravnicom, nevidljive onome koji stoji. Zmije klize, savitljive i brze, s malim glavama podignutim na labudasto savinutim vratovima. Velike se žabe krastače polumrtve vuku, zečevi i rovkice bježe od grabljivaca, a lisica slijedi šišmiša koji lovi komarce nad rijekom. Uvečer je kao da je svaki čuperak oživio. No, za to vrijeme ptičice spavaju na trskama što se njišu, sigurne u tim odmaralištima, kojima se ni jedan neprijatelj ne može približiti a da ih ne probudi bučkanje vode i šuškanje rogoza.

Kad je stiglo jutro, pastirice vjerovahu da su jučerašnji događaji samo lijep san.

One su upamtile mjesto i poletjele pravo svojem gnijezdu, ali njega nije bilo. Letjele su tražeći po pustopolju i uspinjale se u zraku da bi pogledom pretražile čitav prostor. No, ne bijaše ni traga ni drvetu.

Prijevod S međunarodnog jezika esperanta

40

ni gnijezdu. Napokon sjedoše na kamenje pored rijeke i razmišljahu. Micala su dugim repovima i vrtjele glavama.

No, jedva se sunce podiglo za dlan nad šumom na drugoj strani rijeke kad je njihovo drvo dokoračalo i zaustavilo se na istom mjestu gdje je stajalo i prošlog dana. Bilo je jednako crno i koščato kao i tada i nosilo je njihovo gnijezdo na vrhu nečega što je trebalo biti suha, nagore usmjerena grana.

Tada ptice ponovno počеше graditi, bez daljnjeg mozganja o čudima prirode.

Hatto, pustinjač, koji je otjerao djecu od svoje pećine rekavši im da bi bilo bolje da nisu došla na svijet, on, koji je jurio u riječni mulj da baci kletvu za veselim, mladim ljudima koji su veslali rijekom u čamcima okićenim zastavama i vrpcama, on, od čijih zlih očiju pastiri s pustoljine čuvahu svoja stada, nije se on vratio na svoje mjesto pored rijeke radi ptičica. Ne, on je znao da ne samo da svako slovo u svetim knjigama ima svoj tajni, misteriozni značaj, nego da je isto sa svime što Bog čini u prirodi. Sada je shvatio što znači to da pastirice grade svoje gnijezdo u njegovoj ruci. Bog hoće da on ostane stajati moleći se podignutih ruku, dok potomci pastirica sasvim ne izrastu pa, ako on to bude mogao uraditi, Bog će poslušati njegove molitve.

No, toga je dana vidio manje vizija sudnjega dana. Umjesto toga njegovi su pogledi sa sve više zanimanja slijedili ptice. Gledao je kako brzo završavahu gnijezdo. Mali su graditelji lijetali oko njega i nadzirali ga. Donijeli su nekoliko malenih lišajeva prave vrbe i zalijepili ih izvana: to bijaše umjesto bijeljenja ili oslikavanja. Donijele su najfiniji biljni pamuk, a ženka je uzela pahuljice s vlastitih grudi i njima obukla unutrašnjost gnijezda: to bijaše unutrašnje uređivanje i namještanje.

Seljaci, koji se bojahu razarajuće moći koju su pustinjačove molitve mogle dozvati s Božjega trona, običavahu mu donositi kruha i mlijeka da ublaže njegovu ljutnju. Došli su i sada i našli ga kako nepomično stoji s ptičjim gnijezdom u ruci. "Gledajte kako taj pobožni čovjek voli životinje!" - rekoše i ne bojahu ga se više, nego podigoše kabao s mlijekom do njegovih usta i staviše kruh među njegve usne. Jedući i pijući, on je otjerao ljude zlim riječima, no oni se samo smiješiše njegovim osudama.

Njegovo je tijelo još davno postalo sluga njegovoj volji. Gladu i udarcima, višednevnim klečanjem i višednevnim nesnom naučio ga je poslušnosti. Čelično tvrdi mišići držali su sada danima i tjednima njegove podignute ruke, a kada je ženka sjedila na jajima ne napuštajući više gnijezdo, on nije posjećivao svoju spilju ni noću. Imao je običaj spavati podignutih ruku. Među prijateljima pustinje zasigurno je bilo nekih koji su činili mnogo veća čuda.

Navikao se na dva malena, nemirna ptičja oka, koja su ga promatrala s ruba gnijezda. Pazio je na tuču i kišu i štitio gnijezdo koliko je god mogao.

Jednog se dana ženka oslobodila svoje brige. Dvije su pastirice sjedile na rubu gnijezda, micala repovima i činile se od srca zadovoljne, iako je čitavo gnijezdo bilo puno nemirna cvrkuta. Začas će odletjeti u najmarljiviji lov na komarce.

Komarac za komarcem biva uhvaćen i donesen onome što cvrkuće gore u njegovoj ruci. A kada dolazi hrana, cvrkutanje je uvijek najglasnije. Taj cvrkut ometa pobožnog čovjeka u molitvi.

I polako, polako se njegova ruka spušta u zglobov, koji je gotovo izgubio pokretljivost, i njegove vatrene oči zagledaju u gnijezdo.

Nikada nije vidio nešto tako bespomoćno, ružno i gadno: gola tjelešca s ponešto rijetka paperja, bez očiju, bez mogućnosti letenja, zapravo samo šest velikih razjapljenih kljunova.

Činilo mu se čudnim, no volio ih je upravo takve kakvi bijahu. Za njihove roditelje nije činio izuzetka u pogledu velike katastrofe, ali, kad je sad zazivao Boga da od njega zahtijeva spas svijeta njegovim uništenjem, činio je neizgovoreni izuzetak za ovo šestero nezaštićenih.

Kad bi seljanke donosile jelo, ne bi im više zahvaljivao željama da nestanu. Jer je bio potreban malenima, radovao se što ga ne ostavljaju da umre od gladi.

Uskoro se vidjelo šest okruglih glavica koje su se čitav dan pružale prema rubu gnijezda. Ruka se starog Hatta sve češće spuštala k njegovim očima. Vidio je kako pera izlaze iz crvene kože, kako se otvaraju oči i zaobljuju tijela. Kao sretni baštinici one ljepote koju je priroda darovala životinjama koje putuju zrakom, oni su se uskoro razvili u svoj svojoj dražesti.

A za sve to vrijeme molitve se za veliku katastrofu sve neodlučnije dizahu s usana staroga Hatta. Namjeravao je dobiti Božje obećanje da će doći kada ptičice budu spremne za let. Jer, tih šest mališana koje je štiti i njegovao, nije mogao dati.

Bilo je drukčije prije, kad nije imao ništa što bi bilo njegovo vlastito. Ljubav prema malenima i nezaštićenima – kojoj podučava velike, opasne ljude svako malo dijete – stigla je i do njega i pokolebala ga.

Nekoliko je puta htio baciti čitavo gnijezdo u rijeku, jer je smatrao da je bolje onima koji umru bez boli i grijeha. Zar baš mora spasiti malene od grabljivaca i hladnoće, gladi i raznovrsnih životnih nesreća? No, dok je mislio tako, spusti se kobac da uništi mlade. Tada Hatto uhvati nasrtljivca svojom lijevom rukom, zamahne njime iznad svoje glave i snagom bijesa baci ga u rijeku.

Došao je i dan kada maleni bijahu spremni za let. Jedna se od pastirica trudila gurnuti mlade na rub, dok je druga letjela uokolo pokazujući im kako bi lako bilo kad bi se samo usudili. A kada su ptići ustrajali u svojem strahu, dvoje odraslih počеше letjeti pokazujući im najljepše u umijeću letenja. Krilima koja su podrhtavala činili su velike zaokrete, ili bi se podigli ravno nagore kao ševe i ostali lebdeći na treperećim krilima.

No, kad ptići ostadoše ustrajni, Hatto nije više mogao izdržati a da se ne umiješa. Brižljivo bi ih pogurao prstom i sve bi bilo odlučeno. Oni se izniješe lepršajući, i, nevješto, udarajući zrak kao slijepi miš, padahu da bi se ponovno podigli, shvatiše tajnu i iskoristiše je da što prije dosegnu gnijezdo. Roditelji se vratiše dolje, ponosni i veselo čavrljajući, a stari se Hatto smješkao.

Bio je on, ipak, koji je odlučio stvar. Sada se ozbiljno pitao ne bi li Bog mogao naći izgovor.

Možda, na kraju krajeva, Bog Otac na svojoj lijevoj ruci drži Zemlju kao veliko ptičje gnijezdo pa je možda i on zadobio ljubav za sve koji žive i stanuju tu, a kojima je kraj obećao, jednako kao što se pustinjač sažalio nad ptičicama.

Uistinu, njegove ptice bijahu mnogo bolje od ljudi našeg Gospodina, ali on ipak može shvatiti da Bog, unatoč tome, ima samilosti za njih.

Idućeg dana gnijezdo bijaše prazno pa se pustinjaku javi gorčina samoće. Njegova ruka spustila se polako na njegovu stranu i učinilo mu se da je čitava priroda prestala disati da bi dočekala buku trubli sudnjega dana. No, istog se trena vratiše sve pastirice i sjedoše na njegovu glavu i ramena, jer ga se uopće nisu bojale. Tada se zraka svjetlosti probila u smučeni mozak starog Hatta. Ta on je spuštao svoju ruku, spuštao je svakoga dana da promatra ptice!

I stojeći tu sa svojih šest lepršajućih i razigranih ptića oko sebe, on se naklonio nekome koga nije vidio. "Ne moraš", rekao je, "ne moraš. Ja sam prekršio svoje obećanje i ti možeš prekršiti svoje."

I činilo mu se kao da su stijene prestale podrhtavati i da se rijeka ispružila u svojem koritu radi mirna odmora.

S esperanta preveo: Zdravko SELEŠ

veljača 1989.

Bilješka prevoditelja o ovom prijevodu

Iako sam prevodio relativno malo, postoje neki prijevodi koji su mi izuzetno dragi. Tu su, prije svega, prijevod „Šume Striborove“ Ivane Brlić-Mažuranić na esperanto i ova priča Selme Lagerlof koju sam već više puta objavio. Zašto je ponovo objavljujem? Upravo radi onoga radi čega je prijevod i nastao – da bi doprla do drugih čitatelja, da bih je podijelio sa što više ljudi! Naime, kad sam na ovu priču naišao, odmah sam si rekao da je moram prevesti i omogućiti svojim prijateljima, a onda i drugim hrvatskih čitateljima, da uživaju u njoj. Naime, priča je tako sjajna da je nobelovka Selma Lagerlof postala jedna od mojih omiljenih književnica. Dakle, ovo je prijevod bez narudžbe, prijevod iz unutarnje potrebe da se ljepota podijeli s drugima! Zamislite!

